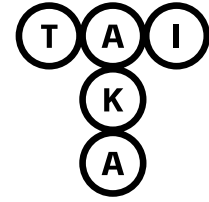

HYVINKÄÄ *h*

UPEART®

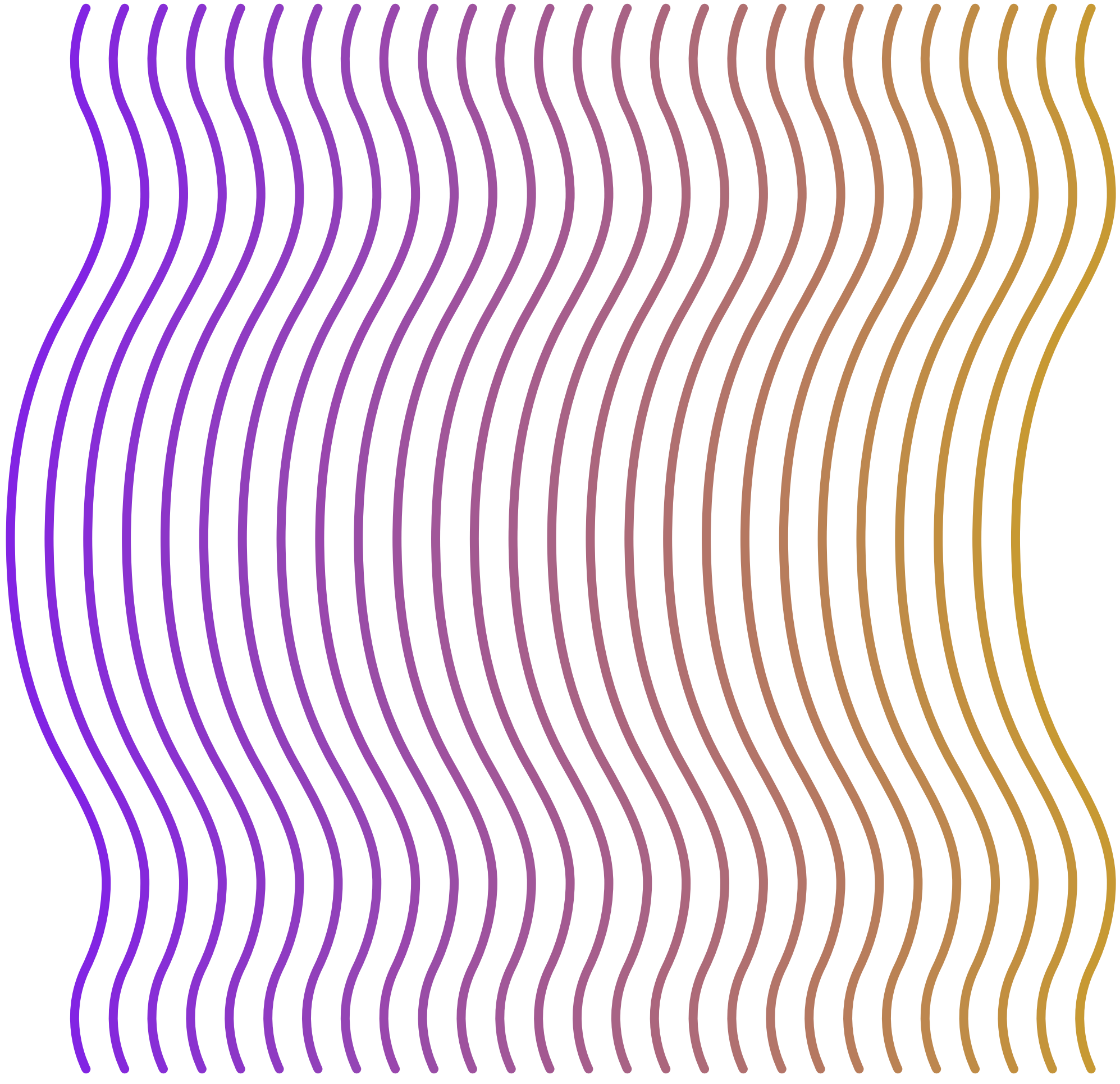
Hyvinkään keskustan taideohjelma

Sisällysluettelo

- 1** Julkinen taide on investointi tulevaisuuteen _____ 5
- 2** Hyvinkään keskustan taideohjelma _____ 7
- 3** Kehittyvä Hyvinkää ja julkinen taide _____ 12
- 4** Julkisen taiteen toimijat ja toteuttamisprosessit _____ 17
- 5** Julkisen taiteen toimintaympäristö _____ 25
- 6** Hyvinkään julkisen taiteen henki _____ 36
- 7** Julkisen taiteen toteuttaminen rakentamisen yhteydessä _____ 40
- 8** Julkisen taiteen toteuttaminen nykyisessä kaupunkitilassa _____ 63
- 9** Väliaikainen taide _____ 87
- 10** Tapahtumat ja tapahtumallisuus osana Hyvinkään julkista taidetta _____ 93
- 11** Jatkotoimet _____ 97
- 12** Loppusanat _____ 98

1
A
S
O

Hyvinkäällä on pitkä historia taiteilijoiden kaupunkina. On tärkeää, että korkeatasoinen ammattitaiteilijoiden toteuttama julkinen taide on mukana kaupunkisuunnittelussa ja -rakentamisessa myös tulevaisuudessa.

1

Julkinen taide on investointi tulevaisuuteen

Julkisella taiteella on tärkeä rooli rakennetussa ympäristössä. Se rakentaa kulttuurista identiteettiä tuoden kaupunkirakenteeseen yllätyksellisyyttä ja yhteisöllistä kokemuksellisuutta. Julkisen taiteen kautta rakentuvat positiiviset mielikuvat vahvistat ihmisten elinympäristöään kohtaan kokemaan omistajuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Vuosina 2014–2015 toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Prosentti taiteelle -hanke osoitti, että peräti 79 prosenttia suomalaisista uskoo, että taide parantaa rakennetun ympäristön viihtyisyyttä. 44 prosenttia oli myös valmis maksamaan enemmän omistusasunnosta, jonka rakentamisen yhteydessä oli toteutettu taidetta. Vuonna 2022 Kantar Public toteutti Taiteen edistämiskeskukselle kyselyn, jonka mukaan suomalaisista yli 15-vuotiaista 70 prosenttia, ja 15–24-vuotiaista 83 prosenttia, toivoo lisää taidetta asuinympäristöönsä.

Voidaankin todeta, että valtaosa suomalaisista haluaa julkista taidetta elinympäristöönsä. Julkisen taiteen toteuttamiselle on sukupolvet ylittävä tuki ja siihen investoiminen on investointi pitkälle tulevaisuuteen, joka maksaa itseään takaisin moninkertaisesti useiden vuosikymmenien ja sukupolvien ajan.

Julkisella taiteella luodaan rakennettuun ympäristöön laatua ja sillä voidaan vaikuttaa aluedynamiikkaan. Laadukas julkinen taide vaatii oikea-aikaisuutta ja monen eri tahon yhteistyötä. Hyvinkään keskustan taideohjelma ja julkisen taiteen periaatteet helpottavat huomioimaan julkisen taiteen sen ansaitsemalla tavalla muun kaupunkikehittämisen ja kaupunkirakentamisen yhteydessä.

Taidemuseon edustalla sijaitseva Pirkko Nukarin Sirkuskarhu (1977) on hyvinkääläisten rakastama pronssiveistos, joka puhuttelee vielä tänäkin päivänä lapsia ja aikuisia. Kuva: Hyvinkään kaupunki

2

Hyvinkään keskustan taideohjelma

Hyvinkään keskustan taideohjelma -dokumentti on kaksiosainen. Ensimmäinen osa (luvut 1–5) kertoo ohjelman tavoitteista, synnystä ja taustasta osana keskustan kehittämistä. Ensimmäiseen osaan kuuluu myös julkisen taiteen toteutusprosessin ja toimijoiden esittely sekä taiteen toteuttamisen toimintaympäristön eli kaupungin historian, elinkeino- ja kulttuurielämän sekä kaupunkikuvan esittely.

Toinen osa (luvut 6–12) on kaupunkilaisten näkemysten perusteella syntynyt kuva Hyvinkään julkisen taiteen hengestä sekä ehdotuksia julkisen taiteen paikoista ja taiteen muodoista.

Luku 7

Taide tulevassa kaupunkitilassa

Taideohjelma tarjoaa linjauksia taiteen mahdollisista sijoituskohteista uusilla suunnittelualueilla.

Kaavoituksessa ja maankäytössä määritellään julkisen taiteen kohteet.

Rakennushankkeen yhteydessä päätetään taiteen rahoitusmallista.

Kaupunkikuvatyöryhmä valmistelee hankinnan: päättää koordinoinnista ja taiteilija-valinnasta, valvoo toteutusta, viestii valmistumisesta.

Luku 8

Taide nykyisessä kaupunkitilassa

Kulttuuripalveluilla on erillisrahoitus tai tarve taideteoksen toteuttamiseen.

Taideohjelma tarjoaa konkreettisia vaihtoehtoja taiteen sijoituspaikoiksi ja teostypeiksi.

Kaupunkikuvatyöryhmä valmistelee hankinnan: päättää koordinoinnista ja taiteilijavalinnasta, valvoo toteutusta, viestii valmistumisesta.

Luku 9-10

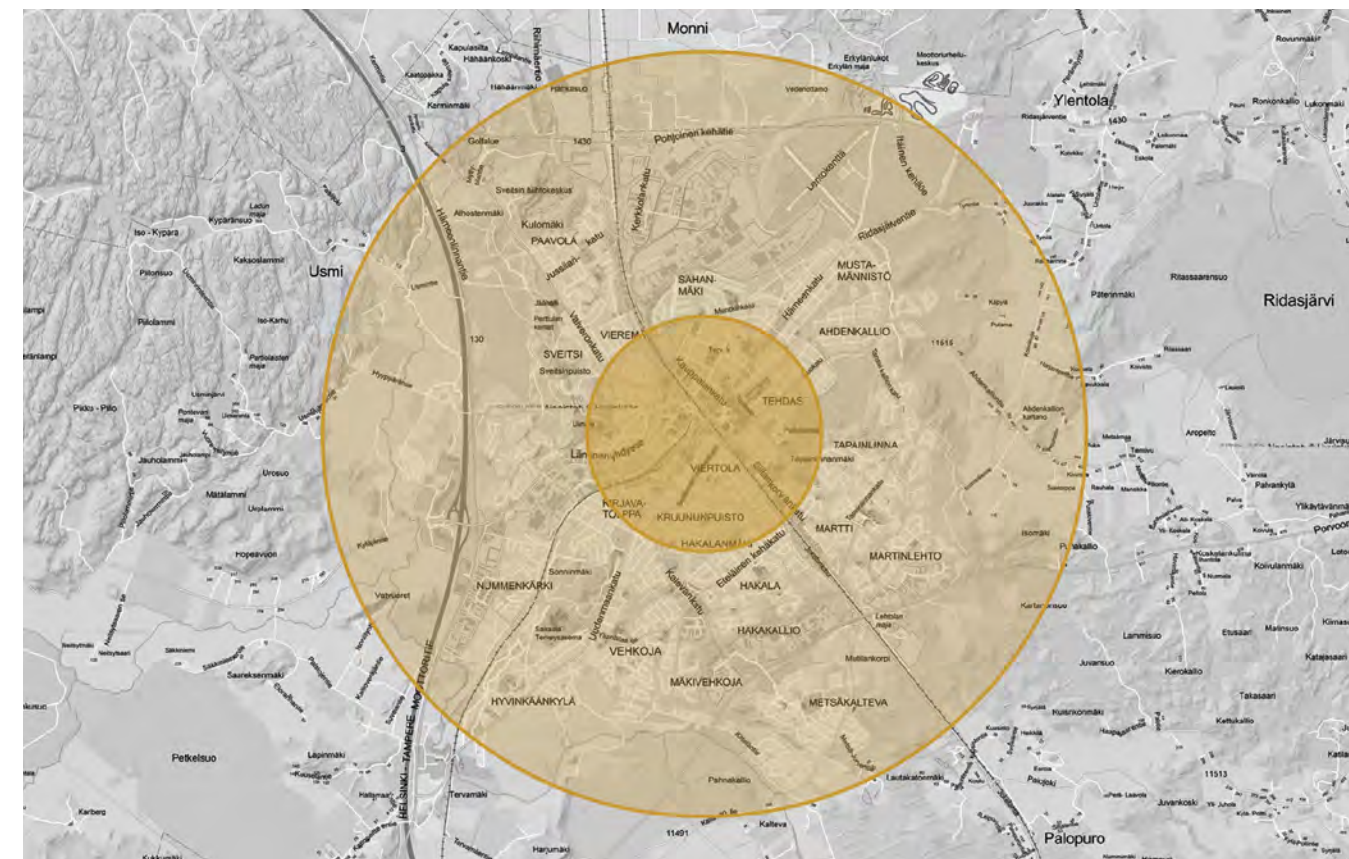
Väliaikainen taide ja tapahtumallisuus

Taideohjelma tarjoaa esimerkkejä rakennushankkeisiin liittyvästä väliaikaisesta julkisesta taiteesta sekä julkiseen taiteeseen liittyvästä tapahtumallisuudesta.

Kaupunkikuvatyöryhmä valmistelee hankinnan: päättää koordinoinnista ja taiteilija-valinnasta, valvoo toteutusta, viestii valmistumisesta.

Kaavio havainnollistaa, miten taideohjelmaa voidaan soveltaa ja millaisia prosesseja taiteen toteuttamiseen liittyy erilaisissa kaupunkikehittämisen tilanteissa nyt ja tulevaisuudessa.

Taideohjelman tarkoitus ja vaikutusalue

Hyvinkään keskustan taideohjelman vaikutusalue

Hyvinkään keskustan taideohjelmassa määritetään kaupungin julkisen taiteen yleisiä linjauksia, hankintamalleja ja taiteen mahdollisia paikkoja. Taideohjelmassa ei määritetä taidetta myöhemmin tekeviä taiteilijoita tai millaista taidetta heidän tulisi tehdä.

Taideohjelma toimii käsikirjana julkisen taiteen toteuttajille, kuten kaupungin päättäjäille, viranhaltijoille, rakennuttajille, suunnittelijoille ja ammattitaiteilijoille. Ohjelma luo taidehankkeissa mukana oleville osapuolille hyvän lähtökohdan julkisen taiteen toteuttamiselle.

Taiteen tekemisen ei tarvitse olla monimutkainen tai raskas prosessi, ja yhteistyön tulee olla mieluisaa hankkeiden kaikille osapuolille. Taideohjelma ottaa kantaa Hyvinkään keskustan alueeseen, jota tässä dokumentissa kutsutaan ydinalueeksi. Tämän lisäksi taideohjelma huomioi ydinalueen ulkopuolelta muun muassa kaupungin sisääntuloväylät, jotka ohjaavat ihmisvirtoja kaupungin keskustaan.

Tässä taideohjelmassa huomioidaan sisääntuloväylien, liikenteen solmukohtien, oleskelualueiden, kuten puistojen ja torien, katutilan, rakennusten ja rakenteiden pysyvää taidetta sekä kehitys- ja rakennushankkeiden aikaista väliaikaista taidetta.

Lisäksi taideohjelmassa käsitellään muun muassa taidetapahtumia sekä kaupunkilaisten osallisuutta julkisen taiteen toteutuksessa.

Taiteen liittäminen valikoituihin tulevaisuuden talonrakennus- ja infrahankkeisiin edellyttää ennakoivaa suunnittelua erityisesti rahoitusmallien osalta. Malleja on esitelty lyhyesti luvussa 4. Ajoittamalla taidehanke oikea-aikaisesti muuhun rakentamiseen voidaan taiteen toteutuskustannuksia laskea. Kustannuksia voidaan vähentää entisestään integroimalla taide muutenkin käytettäviin pintamateriaaleihin. Taidetta voidaan kuitenkin toteuttaa jo olemassa olevaan kaupunkiympäristöön, jos sille on osoitettavissa muuta erillisrahoitusta.

Taideohjelman laatimisen prosessi

Hyvinkään keskustan taideohjelma on muodostunut monivaiheisen tutkivan, osallistavan ja havainnoivan prosessin kautta. Ohjelman luomiseen on osallistunut kaupungin asukkaita, kaupungin päättäjiä ja henkilöstöä sekä taideasiantuntijoita.

Laajassa taustatyössä on kartoitettu keskustan tulevaisuuden kehittämistavoitteita, kaupungin historiaa, taide- ja tapahtumatoimintaa sekä nykyistä kaupunkiympäristöä. Osallistavilla menetelmillä on selvitetty kaupunkilaisten toiveita ja näkemyksiä siitä, minkälaista julkista taidetta Hyvinkäälle tulisi tehdä ja mihin sitä tulisi kaupungissa sijoittaa. Kyselyistä ja työpajoista saadut tulokset ovat toimineet tietopohjana ja työvälineenä taiteen asiantuntijatyöryhmälle, joka on koostanut yhteenvetona ehdotukset taiteen paikoista ja muodoista Hyvinkäällä.

Tausta- ja tavoitekartoitus

- Kaupungin strategia
- Keskustan kehittäminen

Julkisen taiteen toteutusprosessit

- Toimijat ja roolit
- Rahoitusmallit
- Yleisötyö
- Ylläpito

Toimintaympäristöanalyysi

- Historia
- Taide
- Tapahtumat
- Rakennettu ympäristö

Osallisuustoimet

- Karttatyöpaja
- Karttakysely
- Verkkokysely
- Hyvinkään taiteen henki

Asiantuntijatyö

- Taiteen paikat tulevissa rakennushankkeissa
- Taiteen paikat nykyisessä kaupunkitilassa

Hyvinkään keskustan taideohjelma

Osallisuus- toimenpiteet

Asukkaiden mielipiteitä taiteen muodoista ja taiteen paikoista Hyvinkäällä selvitettiin karttatyöpajan, verkkokyselyn ja karttakyselyn avulla. Lisäksi erikseen järjestettiin kysely kuvataidekoulun oppilaille sekä työpaja kaupungin päättäjille ja henkilöstölle. Kyselyiden, työpajojen ja keskustelujen tulokset ovat toimineet taidesuunnitelman tekoprosessin.

Asukkaille suunnattu karttatyöpaja järjestettiin 7.11.2023 kaavaillan yhteydessä kaupungintalolla. Osallistujat merkkasivat karttapohjaan paikkoja, jotka nähtiin potentiaalisina kohteina julkiselle taiteelle tai joissa voitaisiin hyödyntää taidetta esimerkiksi tapahtumien muodossa.

Kaikille kaupunkilaisille avoin verkkokysely oli esillä Hyvinkään kaupungin verkkosivuilla 1.-15.11.2023. Kyselyllä kartoitettiin hyvinkääläisten näkemyksiä ja ajatuksia julkiseen taiteeseen liittyen. Vastaajat ohjattiin kyselyyn Hyvinkää-lehdessä julkaistun ilmoituksen kautta. Vastaajat saivat ehdottaa mieluisia taiteen muotoja ja taiteen sijoituspaikkoja sekä hyvinkääläisyyttä ja Hyvinkäälle sopivan taiteen henkeä kuvaavia adjektiiveja monivalintakysymysten avulla. Vaihtoehtoja oli mahdollista ehdottaa itse tai valita listalta. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus kertoa omin sanoin Suomessa tai maailmalla kohtaamastaan vaikuttavasta julkisesta taiteesta ja siitä miksi se on jäänyt mieleen.

Asukkaille suunnattu omatoiminen karttakysely toteutettiin museokeskus Taikan tiloissa 8.–20.11.2023. Museossa esillä olleeseen suureen karttapohjaan oli rajattu taideohjelman vaikutusalue, ja kartan viereen oli listattu kuusitoista eri taiteen muotoa. Jokaista taiteen muotoa vastasi eri värinen tarra. Osallistujat saivat valita itselleen mieluisat taiteen muodot ja kiinnittää niitä vastaavat tarrat karttapohjaan sellaisiin paikkoihin kaupungissa, jotka he näkivät sopiviksi.

Hyvinkään lasten ja nuorten kuvataidekoulun oppilaille järjestettiin oma kysely taideohjelmaan liittyen 7.–14.12.2023. Kyselyllä haettiin erityisesti nuorten näkökulmaa, jotta kaikki ikäryhmät saisivat äänensä kuuluviin. Oppilailta pyydettiin vapaamuotoisia vastauksia muun muassa heitä kiinnostavasta taiteesta ja taiteen tekemiseen osallistumisesta sekä vaikuttavista teosesimerkeistä.

Hyvinkään kaupungin päättäjiä ja henkilöstön työpaja järjestettiin kaupungintalolla 21.11.2023. Työpajan karttapohjatehtävässä sai ehdottaa taiteen paikkoja Hyvinkäälle. Osallistamismenetelmänä oli myös taidekokemusaikajana, jonka avulla osallistujat kertoivat positiivisista kokemuksista taiteeseen liittyen. Vapaassa keskustelussa pohdittiin, millainen Hyvinkään profiili on kuvataidekaupunkina ja miltä se voisi tulevaisuudessa näyttää.

Asukkaiden merkitsemiä taiteen paikkoja ja taiteen muotoja karttapohjassa.

3

Kehittyvä Hyvinkää ja julkinen taide

Pelikirja ohjaa tulevaisuuteen

Hyvinkään kaupunkistrategia eli Pelikirja kertoo kaupungin toiminnan tavoitteista, painotuksista sekä toimenpiteistä, joilla tulevaisuuden päämääriin pyritään. Se ohjaa kaupungin toiminnan suunnittelua, johtamista ja kaupungin palvelutuotantoa. Kaupungin strategisia arvoja kuvataan pelitapana. Hyvinkäällä pelataan rohkeasti ja reilusti, vastuullisesti ja asukkaan ja asiakkaan parhaaksi.

Hyvinkään visiona on olla elinvoimainen ja tapahtumallinen elämiskaupunki. Elinvoimaa rakennetaan vetovoimaisella ympäristöllä, monipuolisella yrityskannalla, osaamisella, työvoiman saatavuudella, yhteisöllisyydellä, vahvalla kuntataloudella sekä laadukkailla palveluilla.

Visiota konkretisoidaan kärkihankkeilla, joilla kehitetään yhteisöllisyyttä, monipuolisia asumismahdollisuuksia, aktiivista elämyksellisyyttä, laadukasta koulutuspolkua, kaupunkikeskustan vetovoimaa sekä vaikuttavia yritys- ja työllisyyspalveluja.

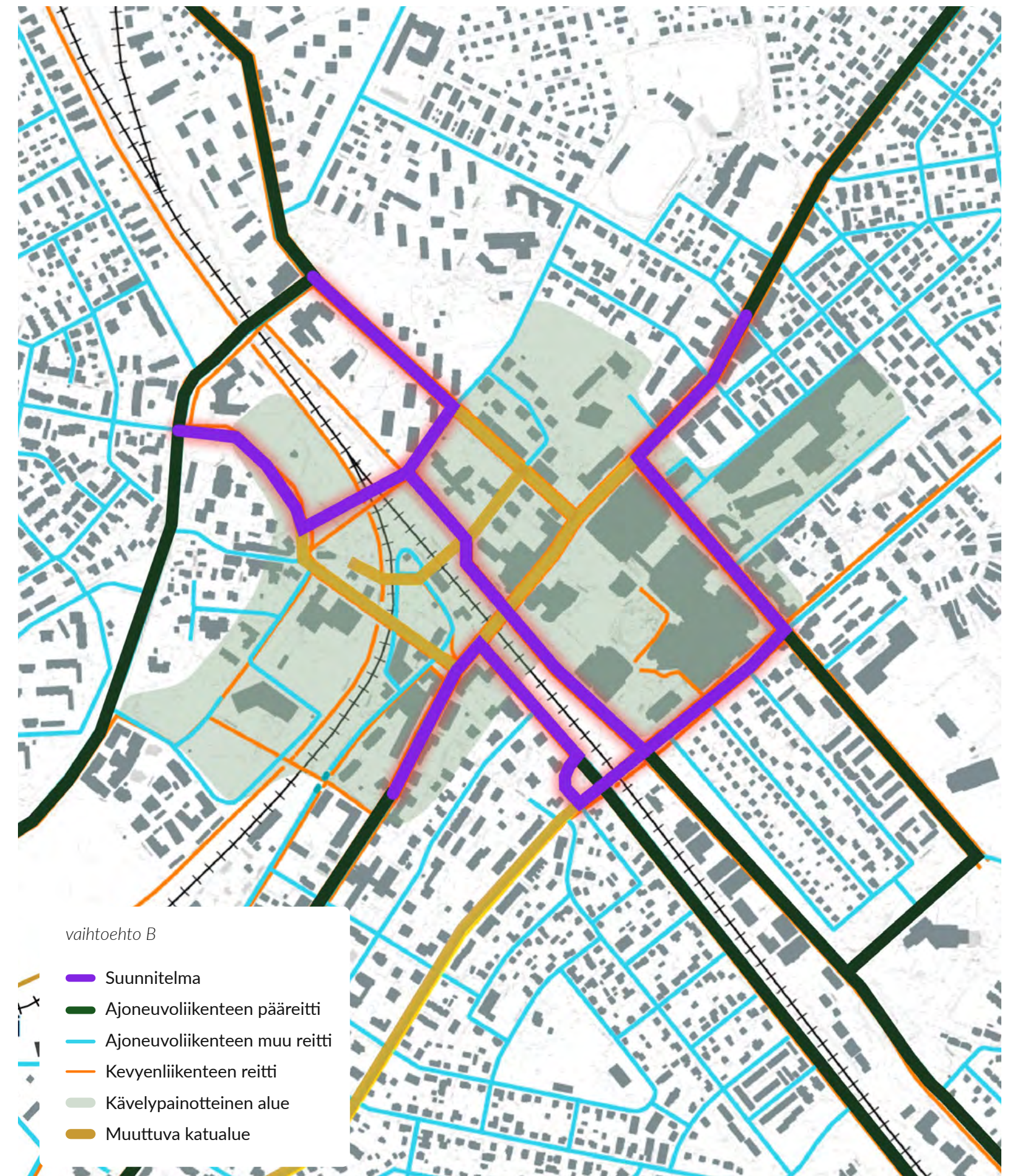
Hyvinkään pelikirja kuvaa kaupungin tulevaisuuden tahtotilaa ja ohjaa kaupunkia toimimaan tavoilla, jotka saavat hyvinkääläiset ylpeiksi kotikaupungistaan.

Keskustan kehittäminen

Keskustan kehittäminen on yksi Hyvinkään kaupunkistrategian kärkihankkeista. Kärkihankkeen linjausten mukaisesti kaupungin keskusta on sydän, joka palvelee kaupungin asukkaita, yrityksiä ja muualta tulevia, ja sen elinvoimaisuus on tärkeä vetovoimatekijä.

Keskustan kehittämissuunnitelma on pitkän tähtäimen kaavoituksen ja toimintojen kehittämistä ohjaava ohjelma, joka mahdollistaa keskustan suunnitelmallisen kehittämisen. Suunnitelma muodostaa näkemyksen kaupunkikeskustan tulevaisuudesta aina vuoteen 2040 asti. Suunnitelmaa ja suunnittelun aikana kertynyttä tietoa hyödynnetään asemakaavoituksessa, liikennesuunnittelussa ja muussa maankäytön suunnittelussa. Tavoitteena on luoda edellytyksiä elävälle ja viihtyisälle kaupunkiympäristölle, monipuoliselle työpaikka- ja asumistarjonnalle ja houkuttelevien investointikohteiden syntymiselle.

Hyvinkään kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelmista viimeisteltiin vuoden 2022 lopulla päätöksentekoa varten kaksi vaihtoehtoista ratkaisua, A ja B. Vaihtoehto A pohjautui keskustaajaman osayleiskaavatyön yhteydessä laadittuun liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, joka perustuu ajoneuvoliikenteen kehämäisiin yhteyksiin. Vaihtoehto B perustui keskustaajaman osayleiskaavassa esitettyyn katuverkkoratkaisuun, joka mahdollistaa uuden pääradan ylittävän sillan rakentamisen Urheilukadun kohdalla.

Kehittyvä kaupunkikeskusta

Toteutus ja aikataulu 2023-2027

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 12.12.2022 (§94), että keskustan kehittämistä ja asemakaavoitusta edistetään vaihtoehto B:n pohjalta vaiheittain yhteisesti sovittujen tavoitteiden mukaisesti ja käynnistetään liikenne- ja katusuunnittelu.

Vaihtoehto B mahdollistaa sujuvat matkaketjut, joissa yhdistyvät julkinen liikenne, liityntäpysäköinti pysäköintilaitoksineen sekä Hyvinkäälle tuleva uusi bussiterminaali, jolle on suunnitelmassa useita sijoitusvaihtoehtoja.

Julkisen taiteen
periaatteet/taideohjelma

Keskustan Design Manual
(laatukäsikirja)

Keskustan
korttelisuunnitelmat

Parantolanpuiston
suunnittelu

Keskustan vaiheistettu asemakaavoitus
(valitun kehittämissuunnitelmavaihtoehdon mukaan)

Keskustan liikenteen toteuttamissuunnitelmat
(valitun kehittämissuunnitelmavaihtoehdon mukaan)

2023

2024

2025

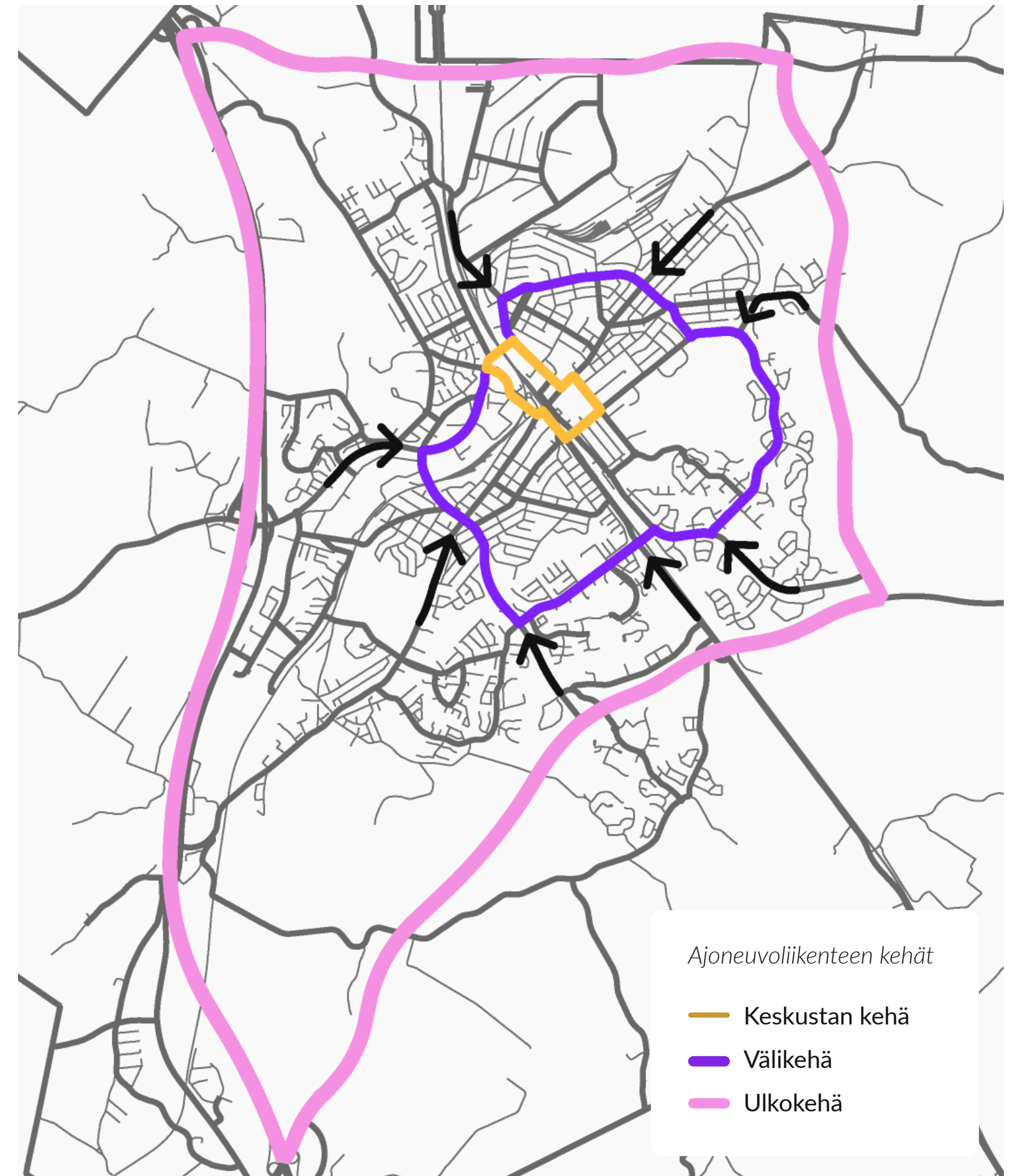
2026

2027

Urheilukadun kohdalle rakennettava uusi silta yhdistää keskustan itä- ja länsipuolen toiminnallisesti toisiinsa. Vaihtoehto B mahdollistaa keskustan ja siellä olevien pysäköintitilojen saavuttamisen ilman keskustan läpiajtoa sekä sujuvan reitin keskustan ohittamiseen Sillankorvankadun kautta. Keskustan ytimessä pääpaino on jalankulussa, pyöräilyssä ja joukkoliikenteessä.

Hyvinkään liikenteen yleissuunnitelmaa koskeva osio sisältää ajatuksia Hyvinkään uuden linja-autoterminaalien sijoituspaikaksi. Sijaintiratkaisu kytkeytyy osaksi keskusta-alueen laajempaa maankäytön ja liikenteen kehittämistä, ja vaihtoehtoiksi on valittu rautatieasema, Linjala, Koritsoonin mäki, Ahjolankatu–Kauppalankatu, Hämeensilta ja Jussintorin sekä Sampotalon alue.

Vuonna 2024 laaditussa keskustan viitesuunnitelmassa priorisoitiin ja aikataulutettiin keskustan täydennysrakentamiskohteita. Merkittävimmät lähivuosien kehitysalueet ovat Hangonsilta, Tehtaankulma I ja II, Koritsooni, Aseman koulu, HYK:in kortteli, Urakansuu, Tallimiehenkatu ja Sveitsin–Härkävehmaan alue sekä Metsäkaltevan alue.

Julkinen taide osana keskustan kehittämistä

Julkiselle taiteelle voidaan kaupunkikehittämisessä asettaa monia erilaisia tavoitteita ja konkreettisia käyttötapoja. Taide on osa ympäristön suunnittelua ja muotoilua, kun pysyvät teokset kytkeytyvät kiinteästi rakennuksiin, rakenteisiin, katu ympäristöön, kuntatekniikkaan ja maisemarakentamiseen. Julkista taidetta voi myös olla väliaikainen tapahtuma, joka osaltaan kasvattaa keskustan elämyksellisyyttä sekä toimii asukkaiden kohtaamisen alustana ja parhaimmillaan matkailun vetovoimatekijänä.

Hyvinkään keskustan kehittämissuunnitelmaan on kirjattu tavoitteita ja laatutekijöitä liikenteen ja liikkumisen sekä rakentamisen ja kaupunkiympäristön suunnittelulle. Julkinen taide liittyy niin tekniseen ja esteettiseen kuin sosiaaliseen kaupunkikehittämiseen.

Kehittämissuunnitelmaan on koottu tärkeitä kaupunkikuvaan vaikuttavia tavoitteita ja laatutekijöitä. Niihin kaikkiin voidaan vaikuttaa myös taiteen avulla ja niiden kaikkien toteuttamiseen voidaan yhdistää taidetta.

Julkinen taide

- vahvistaa paikan identiteettiä ja tunnistettavuutta, rakentaa alueen brändiä
- kerrostuu osaksi urbaania, korkealuokkaista arkkitehtuuria ja kaupunkimuotoilua
- luo elävää ja laadukasta julkista kaupunkitilaa sekä miellyttävää katutaso ympäristöä
- luo mahdollisuuksia kohtaamisille, kokemuksille ja tapahtumille
- nivoutuu osaksi kaupunkivihreää ja hulevesirakentamista sekä puistojen, katujen, bulevardien ja korttelialueiden rakentamista
- luo inhimillistä, ihmisen kokoista kaupunkikuvaa

Taiteella voidaan luoda elävää ja viihtyisää kaupunkiympäristöä kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti. Vetovoimaisen ympäristön rakentamisen lisäksi julkisen taiteen toteuttaminen vastaa osaltaan myös yhteisöllisyyden kehittämisen tavoitteeseen. Osallistuminen julkisen taiteen ohjelman tekoon, ja tulevaisuudessa taiteen toteutusprosessiin, sekä kohtaamiset valmiiden teosten tai tapahtumien äärellä luovat asukkaille lisää mahdollisuuksia kiinnittyä kaupunkiin ja kokea yhteisöllisyyttä.

Julkinen taide soveltuu kokonaisvaltaisesti Hyvinkään visioon olla elinvoimainen elämiskaupunki.

4

Julkisen taiteen toimijat ja toteuttamisprosessit

Julkisen taiteen toteuttaminen osana kaupunkikehittämistä sekä osana erilaisia rakennushankkeita on monitasoinen kokonaisuus, jonka sujuvuus edellyttää niin teknistä, taloudellista ja taiteellista suunnittelua kuin monialaista, eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Kokonaisuuden hallinta ja toimenpiteiden oikea-aikaisuus korostuu erityisesti taidehankkeissa, joissa toteutus nivotaan osaksi rakentamista.

Julkisen taiteen toteuttamisen käytännön työtapoja on linjattu Hyvinkään julkisen taiteen periaatteissa, jossa kuvataan taiteen toteuttamisprosessia ja kaupungin eri toimialojen ja viranhaltijoiden sekä yksityisten rakennuttajien rooleja.

Suunnittelu

Ohjaus ja koordinaointi

Kaupunkikuvatyöryhmä

ohjaa julkisen taiteen käytännön toteutusta.

Kaavoitus ja maankäyttö

varaavat suunnittelussa paikat julkiselle taiteelle.

Kaupungin omat taidehankkeet

Vastuuyksiköt huolehtivat taiteen hankinnasta ja toteutuksesta sovittun määrärahan ja roolin puitteissa.

Ulkoiset taidehankkeet

Yksityiset rakennuttajat

toteuttavat taidehankkeita omalla rahoituksellaan.

Kaupunkikehitys, kaavoitus ja

maankäyttö arvioivat taideveloitteen lisäämisen mahdollisuutta tontinluovutusehtoihin.

Toteutus

Teoshankinnat

Kaupunkikuvatyöryhmä

tekee hankekohtaisen esityksen taiteen hankintatavasta ja/tai teoksesta.

Toimiala, jonka budjettiin hankinta kuuluu, tekee hankintapäätöksen kaupunkikuvatyöryhmän esityksen pohjalta.

Rakennuttaja tekee esityksen kaupunkikuvatyöryhmälle taiteen hankintatavasta tai teoksesta.

Kaupunkikuvatyöryhmä

hyväksyy hankintatavan tai/ja teoksen, sekä osallistuu mahdollisten taidekilpailuiden ja taiteilijahakujen raatiin.

Valvonta

Viranomaisluvat

Lupapisteen kautta haetaan maankäyttöluvat ja toimenpideluvat viranomaisilta.

Toteutus

Teostuotanto

Taidemuseo ohjaa taiteen tuotantoa tai tuotannosta vastaavan taidekoordinaattorin työtä.

Rakennuttaja itse vastaa taideteoksen toteuttamisesta tai palkkaa taidekoordinaattorin toteuttamaan taide suunnitelman mukaisesti.

Jälkityö

Teosten ylläpito, yleisötyö ja viestintä

Taidemuseo laatii teosten ylläpitosuunnitelman, päättää liittämistä museon kokoelmaan, huolehtii ylläpidon koordinoinnista sekä vastaa julkisen taiteen yleisötyöstä ja viestinnästä.

Kohteen omistaja vastaa taiteen ylläpidosta ja siihen liittyvästä viestinnästä.

Kaavoitus ja maankäyttö linjaavat julkisen taiteen toteutusta

Hyvinkäällä julkinen taide huomioidaan jatkossa kaikissa kaupunkikuvan kannalta merkittävissä hankkeissa. Taiteen osuus voidaan määrittää asemakaavassa ja siihen liittyvässä laatukäsikirjassa, rakennustapaohjeessa tai tontinluovutusehdoissa.

Kaavoitustyössä kaava-alueille voidaan myös sisällyttää yksityisiä rakennuttajia koskevia taidevelvoitteita, jolloin taiteen toteuttamisen vastuu siirtyy kaupungilta rakennuttajalle. Taidevelvoitteen toteuttamisesta sovitaan maankäytön sopimuksilla.

Kaupunkikuvatyöryhmä koordinoi julkisen taiteen kokonaisuutta

Hyvinkäällä julkisen taiteen koordinoinnista vastaa kaupunkikuvatyöryhmä KAKU. Työryhmä ohjaa kaupungin julkisen taiteen vision toteutumista ja julkisen taiteen käytännön toteutusta.

Työryhmä tekee esitykset muun muassa taiteen sijoituspaikoista, taidehankinnoista, koordinaatiovastuista, rahoitustavoista ja kaupunkilaisten osallisuudesta.

Kaupunkikuvatyöryhmän hyväksyntä tarvitaan kaikkiin Hyvinkään alueelle toteutettaviin julkisiin taidehankkeisiin. Kaupunkikuvatyöryhmä ottaa kantaa sekä pysyviin julkisiin teoksiin että kaupunkikuvaan merkittävästi vaikuttaviin taiteenomaisiin rakenteisiin. Kaupunkikuvatyöryhmän lausuntoa pyydetään normaalin lupaprosessin yhteydessä.

Mikäli yksityiseen rakennushankkeeseen liittyy taidevelvoite, saa rakennuttaja selkeät toimintaohjeet kaupungilta rakennushankkeen alkaessa.

Taidemuseo toimii julkisen taiteen asiantuntijana

Hyvinkään taidemuseon edustajat toimivat kaupunkikuvatyöryhmässä julkisen taiteen asiantuntijana ja avustavat sopivien taiteilijoiden sekä tarvittaessa taidekoordinaattoreiden valinnassa. Kaupungin omissa, pienissä rakennushankkeissa taidemuseo voi koordinoita taidekilpailuja sekä yksittäisten teosten hankintoja ja toteutusta. Suuremmissa hankkeissa ohjaus ja organisointi päätetään hankekohtaisesti kaupunkikuvatyöryhmän ehdotusten pohjalta.

Julkisen taiteen rahoittaminen

Hyvinkään keskustan julkisen taiteen toteutusta voidaan rahoittaa monin eri tavoin. Rahoituslähde määrittyy pääsääntöisesti sen mukaan, missä yhteydessä taidetta toteutetaan.

Julkisen taiteen toteutus ja rahoitus on tehokkainta rakennushankkeen yhteydessä. Silloin taiteen rahoitus sidotaan kyseisen rakennushankkeen kokonaisrahoitukseen. Taidetta voidaan toteuttaa kaupunkiympäristössä myös omana hankkeenaan, jolloin rahoitus tulee järjestää erikseen esimerkiksi kärkihankerahoituksella, perintövaroilla tai ulkopuolisella hankerahoituksella. Molemmissa tapauksissa rahoitusta voidaan osoittaa yhdestä tai useammasta lähteestä yhteen teokseen tai alueelliseen teoskokonaisuuteen.

Hyvinkään keskustan kehittämisen yhteydessä kaupungin omiin talonrakennus- tai infrarakennushankkeisiin liitettävä taide rahoitetaan kaupungin investointimäärärahoista voimassa olevan prosenttiperiaatelinjauksen mukaan. Käytännössä kaupunki varaa siis tietyn prosenttiosuuden talonrakennus- tai infrarakennushankkeen kustannuksista taiteen toteuttamiseen. Talonrakennushankkeissa määräraha voi olla hankekohtainen. Infrahankkeissa taiteen rahoitusosuus on suositeltavaa keskittää vuositasolla muutamaan valikoituun ja kaupunkikuvan kannalta merkittävään rakennushankkeeseen.

Julkisen taiteen toteuttamiseen osoitettavaa kaupungin rahoitusta voidaan kerryttää myös muilla tavoilla. Erilaisia rahoitustapoja tarvitaan, kun kaupunkikuvaan halutaan taidetta muussa kuin rakentamishankkeen yhteydessä. Esimerkiksi yhteisöllisesti tuotettavaa taidetta tai taidetapahtumia voidaan rahoittaa kaupungin käyttötalousbudjetin lisäksi apurahoilla, avustuksilla tai yksityisellä rahoituksella, kuten kansalaiskeräyksellä tai yrityssponsoroinnilla. Myös tontinmyyntituloja ja perintövaroja voidaan kanavoida julkisen taiteen toteutukseen.

Keskustan alueen yksityisissä talonrakennushankkeissa taidetta voidaan rahoittaa yksityisin varoin. Kaupunki voi asettaa tontinluovutusehtoihin taidevelvoitteen, joka sitouttaa rakennuttajan taideteosten toteuttamiseen. Velvoitteen lisäämismahdollisuus voidaan arvioida tapauskohtaisesti osana kaupunkikehittämistä ja kaavoitustyötä. Taidevelvoite voidaan myös toteuttaa keräämällä rakennuttajalta kerrosalaan perustuva maksu, jonka puitteissa kaupunki vastaa taidehankkeen koordinoinnista kyseisessä rakennushankkeessa.

Isommissa rakennushankkeissa voidaan käyttää myös rahastomallia, jossa tietyn alueen rakennuttajat osallistuvat taideteosten tai tapahtumien rahoitukseen sijoittamalla kerrosalaan suhteutetun maksuosuuden yhteiseen rahastoon. Rahaston varoilla katetaan toteutettavan taiteen kustannukset.

Julkisen taiteen tilaaminen ja taidekilpailujen järjestäminen

Julkisen taiteen tilausprosessissa on useita eri vaihtoehtoja. Sopivan tilaustavan valinta riippuu teoskohteesta. Jos tilaajalla on selkeä ajatus taiteen muodosta ja tyylistä sekä yksimielisyys taiteilijavalinnasta, voidaan teos tilata suoraan hankintana taiteilijalta tai taiteilijaryhmältä. Jos teos halutaan valita useamman taiteilijan väliltä, voidaan käyttää rinnakkaista luonnostilausta tai portfoliohakua.

Kaupunkikuvallisesti merkittävien kohteiden taidehankinnat voidaan tilata valtakunnallisten tai kansainvälisten taidekilpailujen kautta. Taidekilpailujen palkinnoille voi hakea verovapautta Taiteen edistämiskeskukselta, joka tekee asiasta esityksen opetus- ja kulttuuriministeriölle. Lopullisen päätöksen tekee valtiovarainministeriö opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä. Verovapautta haetaan seuraavan vuoden kilpailuille tietyinä Taiken ilmoittamana ajankohtana.

Erityisesti avoimien taidekilpailujen tai kutsukilpailujen toteuttamiseen kannattaa valita avuksi kokenut asiantuntijakumppani, jotta voidaan varmistaa kilpailun tavoitavuus ammattitaiteilijoiden keskuudessa ja taiteen tilaamisprosessin oikeellisuus.

Julkinen taide yksityisissä rakennushankkeissa

Yksityisissä talonrakennushankkeissa taiteen toteutus voi olla rakennuttajan omaa vapaaehtoista toimintaa tai se voi olla kaupungin asettama velvoite, joka kirjataan tontinluovutusehtoihin. Pääsääntöisesti rakennuttaja vastaa itse taiteilijavalinnoista, taiteen koordinoinnista ja tuotannosta. Toteutus edellyttää kuitenkin kaupunkikuvatyöryhmän hyväksyntää.

Poikkeuksena ovat taidevelvoitteen perusteella yhteisen rahaston kautta toteutettavat taidehankkeet, joiden koordinoinnista vastaa kaupunki. Samoin jos kyseessä on yksityisen ja julkisen tahon yhteistyöhanke, tulee taiteen toteutuksesta ja kustannusten jaosta sopia erikseen. Tällöin kaupunki voi ottaa vastuulleen taiteen koordinoinnin.

Asukkaiden osallisuus julkisen taiteen toteutukseen

Hyvinkään Pelikirja linjaa kaupungin toiminnan tukipilareiksi demokratian ja osallisuuden. Ne huomioidaan kaikessa palvelutoiminnassa sekä kärkihankkeiden, kuten keskustan kehittämisen, suunnittelussa. Kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat keskeinen osa myös julkisen taiteen toteuttamista.

Keskustan taideohjelmassa kaupunkilaisten osallisuus toteutuu sekä taideohjelman suunnittelussa että taiteen toteutuksessa. Kaupunkilaiset ovat osallistuneet taiteen paikkojen ja taiteen muotojen ideointiin erilaisten työpajojen ja kyselyiden avulla. Niiden tulokset ovat vaikuttaneet ohjelman suuntaviivoihin eli siihen minkälaista taidetta Hyvinkäälle toivotaan.

Julkisen taiteen tekeminen on lähtökohtaisesti yhteisöllistä vuoropuhelua. Hyvinkäällä asukkaille halutaan tarjota monia erilaisia mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua taidehankkeisiin. Osallisuus voi toteutua osana ammattitaiteilijan itsenäistä työskentelyprosessia tai osana yhteisöllistä taidehanketta. Julkisen taiteen toteutusta ohjaavat taiteen asiantuntijat ja toteutuksesta vastaavat ammattitaiteilijat. Prosesseissa on lisäksi useita vaiheita, joissa kaupunkilaisilta voidaan pyytää ideoita ja näkemyksiä tai osallistumista konkreettisesti teoksen valmistamiseen.

Kaupunkilaiset voivat osallistua julkisen taiteen toteuttamiseen muun muassa äänestämällä teoksen aihetta, sijoituspaikkaa tai taiteilijaa, joka valitaan toteuttamaan teos. Valitun taiteilijan luonnoksista he voivat äänestää kiinnostavinta. Paikkasidonnaisissa yhteisötaidehankkeissa kaupunkilaisia voidaan pyytää kertomaan muistoja tai tunteita valittuun teoskohteeseen liittyen. Taiteilija koostaa kerätystä aineistosta yhteisen näkemyksen ja työstää teoksen sen pohjalta. Asukkaat voivat myös osallistua teoksen tekemiseen tuottamalla materiaalia siihen tai työstämällä sitä. Performatiivisessa taiteessa asukkaat voivat itse olla osa teosta.

Osallisuus voi koskea kaikkia asukkaita tai valikoituja kohderyhmiä, kuten tietyn ikäryhmän edustajia tai tietyn alueen asukkaita. On luontevaa, että esimerkiksi nuorison ajanviettopaikan taidetta ideoidaan tai jopa tuotetaan yhdessä nuorten kanssa. Kaikille taidehankkeille laaditaan oma osallisuussuunnitelma yhdessä valitun taiteilijan kanssa. Suunnitelmassa huomioidaan taiteilijan työskentelytapa, teostyyppi, teoksen paikka ja sidosryhmät.

Osallisuus taiteeseen voi syntyä ennen teoksen valmistumista, valmistumisen yhteydessä tai valmistumisen jälkeen. Julkisen taiteen osallisuudessa on kyse vuoropuhelusta, mutta myös kohtaamisten mahdollistamisesta. Kaupunkilainen voi kokea osallisuutta ja yhteisöllisyyttä taideteoksen paikan, teoksen aiheen tai teokseen liittyvän tapahtuman perusteella. Kokemus voi syntyä esimerkiksi taideteoksen julkistamistilaisuudessa käydyssä keskustelussa tai vuosia sen jälkeen iltalenkillä omissa ajatuksissa.

Julkisen taiteen ylläpito

Julkisen taiteen hankintaprosessin yhteydessä määritellään myös teosten ylläpidon ja huollon vastuut. Pääsääntöisesti vastuu kuuluu sille kaupungin yksikölle tai yksityiselle organisaatiolle, joka vastaa teoksen sijoituspaikan eli rakennuksen, pihan, katualueen tai puistoalueen ylläpidosta. Tämä koskee nimenomaan teoksia, jotka ovat materiaaleihin tai rakenteisiin kiinteästi integroituja. Teosten ylläpidosta laaditaan erillinen suunnitelma.

Hyvinkään taidemuseo vastaa puolestaan sellaisten teosten ylläpidosta, jotka liitetään Hyvinkään kaupungin taidekokoelmaan ja ovat liikuteltavia, rakenteista erillisiä ja itsenäisiä tuotoksia. Taidemuseo vastaa lisäksi kaupungin hallinnoimiin tiloihin sijoitettujen kokoelmateosten ylläpidosta yhteistyössä tilojen käyttäjien kanssa. Taidemuseo voi erillissopimuksella sijoittaa teoksia myös muihin kuin kaupungin hallinnoimiin tiloihin.

Julkisen taiteen viestintä ja yleisötyö

Viestintä

Hyvinkäällä julkisen taiteen toteuttamiseen liittyy aktiivinen viestintä. Kaupunkiorganisaation tehokkaat viestintäkanavat ovat myös taidehankkeiden käytössä. Tarkoituksena on, että kaupunkilaiset saavat ajantasaista ja kiinnostavaa tietoa taideohjelman suunnittelusta ja sen toimeenpanosta sekä varsinaisten taidehankkeiden käynnistymisestä, taiteilijavalinnoista ja toteutusprosessista.

Eryistä viestinnällistä huomiota kiinnitetään toteutusvaiheisiin, joissa kaupunkilaisille tarjoutuu osallistumisen mahdollisuus. Kullekin taidehankkeelle laaditaan oma viestintäsuunnitelma, jossa huomioidaan taidehankkeen aikataulu ja eri vaiheet.

Hankkeiden sisäisestä viestinnästä vastaa kunkin taidehankkeen toteutustiimi. Ulkoisesta viestinnästä vastaavat toteutustiimi ja kaupungin viestintäyksikkö yhdessä. Viestintä liittyy myös teoksen valmistumisen jälkeiseen yleisötyöhön, joka suunnitellaan yhdessä taidemuseon ja taiteilijan kanssa.

Yleisötyö

Julkisen taiteen yleisötyöllä vaikutetaan kaupunkilaisten kokemukseen julkisesta taiteesta. Aktiivisen viestinnän lisäksi julkisten taideteosten ympärille kehitetään oma yleisötyösuunnitelma. Työn tavoitteena on parantaa taiteen saavutettavuutta sekä syventää teoksen ja yleisön suhdetta. Julkisen taiteen yleisötyöllä voidaan avartaa taidekokemusta ja syventää oppimista sekä edistää taideteosten tunnettuutta. Sen avulla voidaan sitouttaa taideyleisöä syvemmin teoksiin ja myös saavuttaa uusia yleisöjä.

Yleisötyössä huomioidaan eri kohderyhmät ja rakennetaan ohjelmasisältö niiden mukaan. Julkisen taiteen yleisötyön palveluja voivat olla esimerkiksi taiteilijaesittelyt, taideteosten paljastustilaisuudet, merkkivuosisjuhlat, julkisen taiteen opastuskierrokset, taidetyöpajat, taideluennot, asukastutkimukset, opetus- ja tehtävämateriaalit sekä verkkoesittelyt.

Osallisuus- ja yleisötyö ja pedagoginen toiminta tapahtuu yhteistyössä Hyvinkään taidemuseon kokoelma-asiantuntijoiden sekä taiteilijoiden kanssa. Julkisen taiteen osallisuustoimet ja yleisötyö voidaan liittää myös osaksi Hyvinkään taidekasvatusohjelmaa ja Kulttuuripolkua.

Esimerkiksi taideteosten julkistamistilaisuuksilla on monta tehtävää ja niiden järjestäminen sekä niistä viestiminen on tärkeä osa julkisen taiteen toteuttamista. Julkistamistilaisuus kokoaa kaupunkilaiset yhteen uuden teoksen äärelle, ja taiteilijalla on mahdollisuus henkilökohtaisesti välittää tietoa teoksen taustoista ja taiteellisesta työskentelystään. Tilaajalle julkistamistilaisuus on mahdollisuus kiittää taiteilijaa ja työryhmää, ja jaettu kokemus vahvistaa yleisön omistajuutta ja tunnesidettä uuteen taideteokseen.

5

Julkisen taiteen toimintaympäristö

Keskustan kehittämisen yhteydessä toteutettavan julkisen taiteen tulee huomioida paikallinen toimintaympäristö. Hyvinkäällä taidetta toteutetaan valmiiksi rakennettuun kaupunkiympäristöön ja uudisrakentamisen yhteydessä. Taidetta toteuttaessa on huomioitava kaupungin historia ja nykypäivä sekä olemassa oleva taide ja arkkitehtuuri. Hyvinkäälle syntyvät julkiset taideteokset eivät saa olla ristiriidassa olemassa olevan taiteen kanssa, vaan niiden tulee täydentää toisiaan luomalla kaupunkitilaan ajallista kerrostumaa.

*Arjen kulku, Maija Helasvuo ja Anneli Sipiläinen (1999)
Kuva: Hyvinkään kaupunki*

Hyvinkään teollisuushistoriaa

Hyvinkään seudun tunnettu historia alkaa vuodesta 1495, jolloin Hyvinkää mainitaan asiakirjoissa ensimmäisen kerran.

Nimen kirjoitusasu oli *Höffuinga*, mutta kirjoitusasu vaihteli paljon. Harvaan asuttu seutu oli pitkään hämäläisten metsästysmaita. Hyvinkäänkylän lisäksi alueen merkittäviä kyliä olivat Ridasjärvi ja Kytäjä. Alueen esiteollisen tuotannon alkuna voidaan pitää malminlouhimista, kun Kytäjän läheisellä Hopeavuorella harjoitettiin kaivostoimintaa 1500–1600-luvuilla. Hyvinkään vaiheissa vahvasti mukana olleet Kytäjän kartanon Linderit kehittivät paikallista saha- ja teollisuustoimintaa 1860-luvulta lähtien, minkä lisäksi he rahoittivat myös kansakoulua ja terveydenhuoltoa.

Helsinki–Hämeenlinna-maantie kulki vuosisatoja Hyvinkäänkylän läpi, ja nykyinen pääkatu noudattelee yhä sen linjoja. Vuonna 1862 valmistunut Helsinki–Hämeenlinna-rautatie oli voimakkaasti kytköksissä Hyvinkään kehittymiseen, kun raiteiden ja teollistumisen myötä aseman kupeeseen alkoi syntyä uutta asutusta. Aikanaan vilkkaana kolmen radan risteyspaikkana Hyvinkään asemansseudulla on keskeinen paikka Suomen rautatiehistoriassa.

Hyvinkään asemansseudun ensimmäinen teollisuusrakennus oli insinööri Ossian Donnerin vuonna 1892 perustama villatehdas. Ennen villatehtaan perustamista Hyvinkää oli noin tuhannen asukkaan asemakylä. Muutamassa vuosikymmenessä vaatimattomasta asemakylästä muodostui merkittävä asutus- ja teollisuuskeskus, joka erotettiin maalaiskunnasta omaksi kauppalakseen vuonna 1926.

Hyvien kulkuyhteyksien, kehittyvän talouden ja kaavoituspolitiikan ansiosta paikkakunnalle perustettiin lukuisia teollisuuslaitoksia, kuten Myllyn Paras, Renton kenkätehdas, VR:n konepaja, Kone ja Konecranes. Kun Hyvinkään kauppalasta tuli kaupunki vuonna 1960, oli tekstiiliteollisuus kaupungin suurin työllistäjä. Vaikka tekstiiliteollisuus on jäänyt alueella jo historiaan, on villatehtaan punatiilinen rakennuskompleksi edelleen eläväinen osa keskustan kaupunkikuvaa ja yksi Hyvinkään tunnetuimmista maamerkeistä.

Hyvinkään kulttuurihistoriaa

Vuosina 1896–1939 toiminut Hyvinkään Parantola on merkittävä osa paikkakunnan historiaa.

Parantolanpuiston ja Kirkkopuiston katveessa sijaitseva Parantola oli lepopaikka hermolepoa kaipaaville kaupunkilaisille ja sairaudesta toipuville. Helsinkiläislääkärien perustaman sanatorion sijainniksi Hyvinkää valikoitui, koska sen harjumaisessa ympäristössä oli suotuisa mäntymetsän synnyttämä ilmasto. Kansainvälistä tunnelmaa pienen tehdasyhdyskunnan arkeen tuonut parantola oli etenkin venäläisen yläluokan ja helsinkiläisen sivistyneistön suosiossa. Historiaa henkivässä rakennuksessa katsotaan edelleen olevan piilevää potentiaalia hyödynnettäväksi tulevaisuudessa.

Puhtaan ilman sanatoriopaikkakuntana tunnettu Hyvinkää houkutteli paitsi toipilaisvieraita myös lepo- ja työskentelyrauhaa kaipaavia taiteilijoita. Merkittävistä taiteilijoistamme esimerkiksi Helene Schjerfbeck, Tyko Sallinen, Jalmari Ruokokoski ja Yrjö Saarinen elivät ja työskentelivät Hyvinkäällä. Sodan jälkeen paikkakunnalle muodostui aktiivinen taiteilijayhteisö. Vuonna 1958 perustettuun Hyvinkään Taiteilijaseuraan kuuluu nykyisin noin 80 jäsentä ja sen toimipaikka, Promenadigalleria ja Taidelainaamo ovat osa Hyvinkään historiallista puutalomiljöötä Vaiveronkadulla.

Uusi energinen aikakausi kaupungin taide-elämässä alkoi vuonna 1968, kun Siltakatu 5:n taiteilijatalo perustettiin ja Hyvinkää alettiin tuntea erityisesti kuvataiteita tukevana kaupunkina. Asemakaavalla suojeltu puutalo, joka tunnetaan nykyisin Solbona, on edelleen aktiivisessa taiteilijatalokäytössä.

Hyvinkää kuvataidekaupunkina

Hyvinkäällä on pitkä historia perinteikkäänä kuvataidekaupunkina. Hyvinkään Taiteilijaseura, Hyvinkään Taidekilta ja taiteilijatalo Solbo ovat vuosikymmenien ajan vaikuttaneet kaupungin taide- ja kulttuurielämään tukemalla aktiivisesti paikallista taidetta.

Jussintorilla sijaitseva museokeskus Taika kokoaa yhteen Hyvinkään taidemuseon ja kaupunginmuseon näyttelyineen, palveluineen ja tapahtumineen. Taidemuseon näyttelyissä on esillä ajankohtainen nykyaide ja taiteen ilmiöt 1900- ja 2000-luvuilta, kaupunginmuseo puolestaan dokumentoi ja esittelee Hyvinkään historiaa.

Kaupungin pitkä perinne julkisen taiteen tukijana ja tilaajana näkyy vahvasti sen katukuvassa. Ulkotilojen lisäksi teoksia on sijoitettuina puolijulkisiin ja julkisiin sisätiloihin. Toteutuksissa on huomioitu erityisen hyvin paikallinen ympäristö, luonto, yhteiskunnalliset teemat ja historia. Vuonna 2022 kaupunki käynnisti julkisen taiteen mittavan kunnostusprojektin, jonka yhteydessä myös veistoksia ympäröiviä puistoja saneerataan.

*Liikettä tilassa, Antero Ruotsalainen (1974)
Kuva: Hyvinkään kaupunki*

Keskusta-alueen tunnettuja veistoksia ovat muun muassa Mauno Oittisen *Hitsaajat* (1959–1962) Kirjastoaukiolla, Pirkko Nukarin *Sirkuskarhu* (1977) Jussintorin edustalla, Anneli Sipiläisen *Sisarukset* (1977) Kipinä-talon etupihalla sekä vuonna 2023 entisöidyt Antero Ruotsalaisen *Liikettä tilassa* (1974) Mantelipuistossa ja Osmo Valtosen *Papyrus* (1984) Sandelininkadulla.

Sisarukset, Anneli Sipiläinen (1977)
Kuva: Hyvinkään kaupunki

Keskeisille paikoille toteutettuja teoksia ovat esimerkiksi Jussi TwoSevenin Hyvinkään historiaa rautatiekaupunkina kunnioittava *Hyvinkää Express* (2018) Läntisen yhdystien melumuurissa ja Jani Leinosen, Aaro Hellaakosken runoa lainaava maalaus *Tietä käyden tien on vanki, vapaa on vain umpihanki* (2017) Sillankorvankadun betonimuurissa.

Hyvinkää Express, Jussi TwoSeven (2018)
Kuva: Hyvinkään kaupunki

Oman kokonaisuutensa Hyvinkään julkisiin teoksiin muodostaa aikansa keskeisiin kuvanveistäjiin kuuluneen Terho Sakin pronssiveistokset, kuten Parantolanpuiston *Pärskepyrstö* (1961), Saukkosenkujalla sijaitseva suihkukaivo *Puro* (1979), Riihimäenkadun puistikkoon sijoitettu *Kasvu* (1986) ja Uudenmaankadulla julkisivuun toteutettu reliefi *Korkokuva* (1966).

Pärskepyrstö, Terho Sakki (1961)
Kuva: Hyvinkään kaupunki

Sisätiloihin sijoitettuja julkisia teoksia ovat esimerkiksi Kaarina Kaikkosen tekstiileistä rakentuva Kohti uutta huomista -installaatio (2011) ja kaupungintalon aulassa sekä Maija Helasvuon puinen veistospari Äiti/Lapsi (2007) Kipinä-talossa.

Äiti / Lapsi, Maija Helasvuo (2007)
Kuva: Maija Helasvuo

Hyvinkää tapahtumakaupunkina

Tapahtumat ovat tärkeä osa Hyvinkään kaupungin elämiskaupunkistrategiaa, ja kaupungissa järjestetään paljon erilaisia ja erikokoisia tapahtumia ympäri vuoden.

Hyvinkään kaupungilla on aktiivinen rooli tapahtumien tukemisessa. Kaupunki tarjoaa monipuolisia tapahtumapaikkoja ja tukee tapahtumatoimijoita taloudellisesti kohdeavustuksin, vuosiavustuksin, kumppanuusavustuksin ja taideapurahoin sekä viestii tapahtumista kaupungin tapahtumakalenterin kautta.

Tapahtumia tuottavat kaupungin lisäksi monet aktiiviset paikallisseurat ja -yhdistykset oman ydintoimintansa puitteissa. Osa tapahtumista on pieniä kokoontumisia, osa taas isoja valtakunnallista huomiota kerääviä yleisötapahtumia. Hyvinkään merkittävin yleisötapahtuma on kotimaiseen elokuvaan erikoistunut Red Carpet -festivaali. Sen ohjelma koostuu lukuisista elokuvanäytöksistä, elokuva-alaan kytkeytyvistä keskustelutilaisuuksista, kotimaisten artistien konserteista ja muista kaupunkitapahtumista Hyvinkään keskustassa.

Hyvinkään Palopurossa sijaitsee ympäristötaiteeseen keskittyvä Palas-taidepolku. Palas-taidepolun yli kymmenen vuotta kasvanut taiteellinen kokonaisuus muodostuu pysyvistä ja väliaikaisista teoksista. Perinteisesti kesäkuussa avautuva näyttely saa jokavuotisia lisäyksiä taiteelliseen kokonaisuuteen.

Kesäkuussa 2024 Hyvinkäälle avautui Suomen ensimmäinen ITE-taiteeseen keskittyvä taidepuisto Middle of Nowhere. Kahdenkymmen taiteilijan yhteisnäyttelyllä avautunut ITE-taidetta laaja-alaisesti esittelevä taidepuisto sijaitsee pienessä ja idyllisessä 300 asukkaan Kaukasten kylässä. Taidepuiston yhteydessä on kesäkahvila ja siellä järjestetään erilaisia tapahtumia.

Hyvinkään lentokentällä on järjestetty Rockfest-musiikkifestivaalia vuosina 2018, 2022 ja 2023. Vuosina 2019–2021 järjestetty valotaidetapahtuma Hyvinkään Halo palasi uudessa muodossa Parantolanpuiston Taikametsä-tapahtumana vuonna 2023. Syksyllä 2024 Taikametsä järjestettiin Terveysmetsän esteettömällä osuudella.

Hyvinkään keskustan rakennettu ympäristö

Hyvinkää on pääkaupunkiseudun vetovoiman vaikutuksesta voimakkaasti toisen maailmansodan jälkeen kasvanut ja rakennettu kaupunki. Työläisväestön asuttama taajama on kasvanut ensin rautatieasemien ja villatehtaan ympärille Tehtaan ja Mustamännistön kaupunginosaan sekä Vieremään, Viertolaan ja Puolimatkaan.

Villatehdas, jossa myös Hyvinkään kaupungintalo sijaitsee, on kaupungin kulttuurihistoriallinen ydin, jossa teollisuushistoriallisesti arvokas kokonaisuus on säilynyt elävässä käytössä. Kulttuuritalo Villa Arttu järjestää lasten ja nuorten taide- ja kulttuuriohjelmia tehtaan tiloissa, ja myös erilaiset yleisötapahtumat ovat löytäneet paikkansa tehdasmiljööstä.

Hyvinkään keskusta-alueella leimaa kerroksellisuus. Keskustan vanhin rakennus on vuonna 1862 valmistunut rautatieasema, joka palvelee edelleen matkailijoita alkuperäisessä käytössä. Kirjastoaukion omenapuukuja ja Helene Schjerfbeck -puistikon vanhat puuyksilöt ovat peruja Valtionrautateiden keskuspuutarhasta, joka sijaitsi Hyvinkäällä vuosina 1874–1962. 1930-luvun funktionaalista tyyliä edustavia rakennuksia löytyy kaupungista useampikin, kuten Ahjon Liikerakennus Hämeenkadulla sekä KOP:n pankki ja Eskolan talo Hyvinkäänkadulla. Kaupungin tunnetuin nähtävyys on Aarno Ruusuvuoren suunnittelema, vuonna 1961 käyttöön vihitty moderni kirkko, joka näkyy maisemamerkinä suunnasta kuin suunnasta kaupunkia lähestyttäessä.

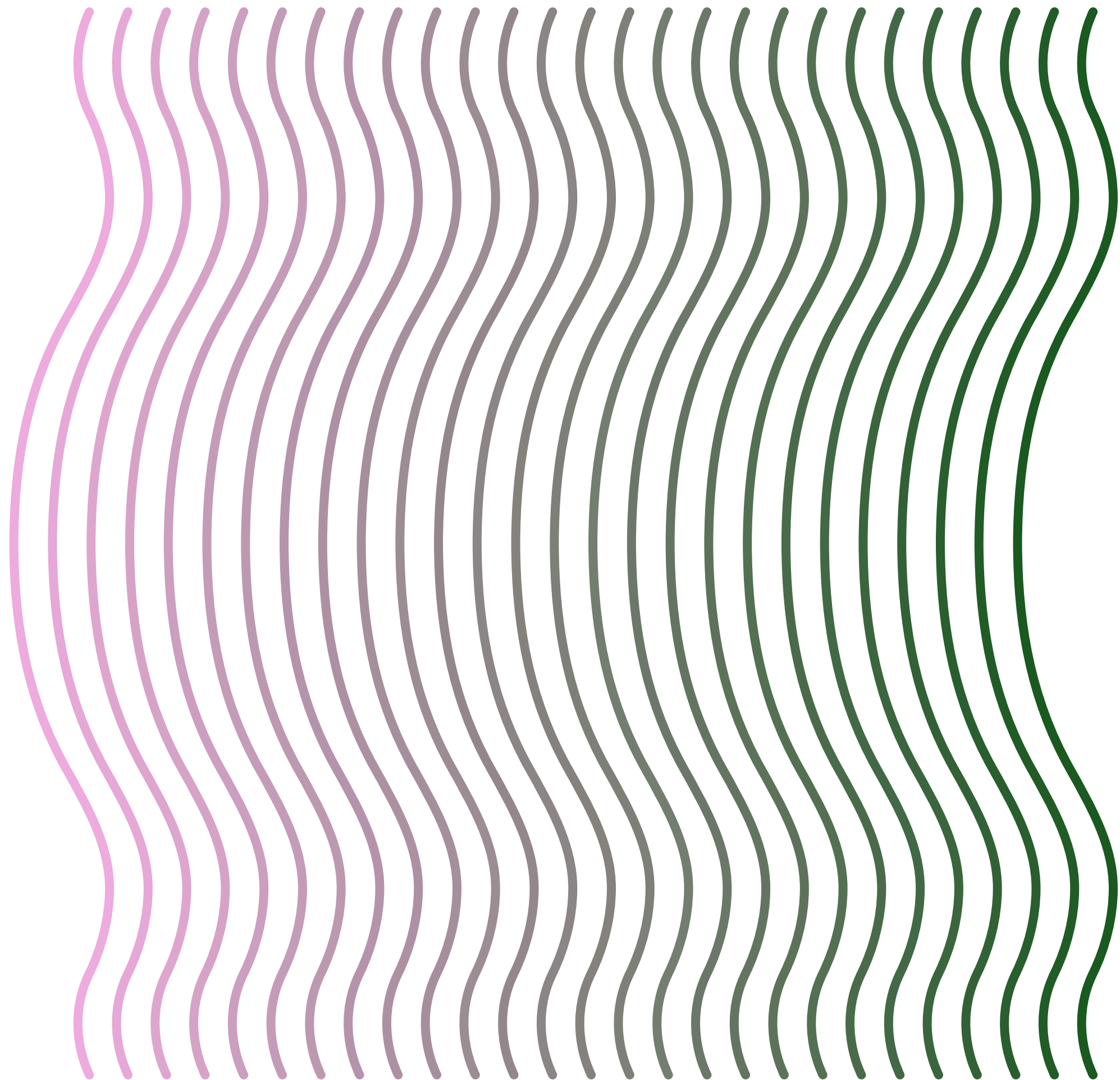
Uusi Hyvinkään ydinkeskustan tuntumaan rakentuva kaupunginosa on rautatieaseman välittömässä läheisyydessä sijaitseva Hangonsilta. Entiselle ratapihalle suunniteltu keskustaa laajentava ja kaupunkirakennetta eheyttävä alue on 2020-luvun merkittävin kaupunkikehityskohde Hyvinkäällä.

2

A

S

O

6

Hyvinkään julkisen taiteen henki

Hyvinkään julkisen taiteen henki kuvaa sitä, millainen taide asukkaiden mielestä olisi juuri Hyvinkäälle sopivaa ja kuvaisi parhaiten hyvinkääläisyyttä. Taideohjelman taustaksi selvitettiin hyvinkääläisten toiveita taiteen luonteesta, taiteen lajeista ja paikoista, joihin julkista taidetta kaupungissa tulisi jatkossa tehdä. Ohjelmatyössä toteutettujen osallistavien työpajojen ja kyselyiden tuloksissa toistuivat tietyt toiveet ja teemat läpi eri kohde- ja ikäryhmien.

Lainauksia kyselyistä ja työpajoista

“Mielestäni taiteessa kiinnostavaa on tarinat ja merkitys sekä taiteen herättämät erilaiset tunteet, näkemykset ja ajatukset.”

“Toivoisin, että taide toisi yhteisiin tiloihin kiinnostavuutta, tunteita ja yhteenkuuluvuutta.”

“Elävyyttä ja pehmeyttä, väriä ja iloa, kauneutta ja ajatuksia.”

“Persoonallisuutta, viihtyvyyttä, hyvinvointia.”

Ympäristöystävällinen

Reaktiivinen taide

Innovatiivinen

Ajatuksia herättävä

Oivaltava

Vakava

muu adjektiivi

Osallistava

Kantaaottava

Rohkea

Esteettinen

Koristeellinen

Hauska

Iloa tuova

Liikkuva

Esittävä

Kosketeltava

Filosofinen

Interaktiivinen

Innoittava

Historiallinen

Katseltava

Elävä

Iso

Lämmin

Yhteisöllinen

Koskettava

Monimuotoinen

Utopistinen

Moderni

Pieni

Koristeellinen

Yllättävä

Perinteinen

Värikäs

Kylmä

Hengellinen

Yhteenvetona voidaan todeta, että Hyvinkäälle toivotaan taidetta, jota on **helppo lähestyä ja joka ilahduttaa ja luo viihtyisyyttä**. Taiteen toivotaan olevan ajatuksia herättävää, puhuttelevaa ja historiaa kunnioittavaa olematta kuitenkaan liian vakavaa. Ennen kaikkea kaupunkiin toivotaan taidetta, joka tuo ihmisiä yhteen ja lisää kaupunkilaisten kokemaa yhteisöllisyyttä.

Hyvinkääläiset toivovat taidetta eniten sinne, missä vietetään aikaa ja missä kuljetaan. Esimerkkeinä mainitaan puistot, aukiot ja torit sekä jalankulun vilkkaat kadut ja liikenteen solmukohdat.

Taiteen muodot

Asukaskyselyssä oli annettu seitsemäntoista erilaista taiteen muotoa esimerkeiksi. Niistä toivottiin eniten valotaidetta, maa- ja vihertaidetta sekä katutaidetta. Myös maalaukset, veistokset ja taidetapahtumat saivat mainintoja.

Taiteen paikat

Kaupungin päättäjien ja henkilöstön sekä kaavaillan karttatyöpajojen tulosten mukaan taiteen nähdään sijoittuvan luontevasti keskustan pääkadun eli Hämeenkadun yhteyteen ja ydinkeskustan aukioille. Hyvinkää on vilkkaasti liikennöity radanvarsikaupunki, joten erityisesti asemansseudun elävöittäminen taiteella koetaan tärkeäksi. Myös Hyvinkään värikäs kulttuurihistoria koetaan merkitykselliseksi. Sitä tulee vaalia sijoittamalla taidetta historiallisesti arvokkaiden viheralueiden, rakennusten ja miljöiden yhteyteen.

Museokeskuksessa järjestetyn karttakyselyn tuloksissa taiteen toivotaan keskittyvän pääsääntöisesti ydinkeskustan alueelle ja keskustan välittömään läheisyyteen. Taiteen paikkoina erottuvat ydinkeskustan aukiot, keskustan puistot ja historialliset rakennukset sekä asemansoutu. Myös keskustan ulkopuolelle sijoittuvat luontokohteet ja viheralueet nähdään potentiaalisina paikkoina taiteelle.

Asukkaille suunnatun verkkokyselyn tuloksista selviää, että julkista taidetta toivottiin eniten puistoihin, julkisten rakennusten ulkotiloihin, rakennusten julkisivuihin sekä toreille ja aukioille. Lisäksi taidetta ehdotettiin kiertoliittymiin, aitoihin ja katurakenteisiin, sähkökaappeihin ja siltoihin. Lasten ja nuorten kuvataidekoulun oppilaiden kyselyssä taiteen paikkoina esiin nousivat yhteiset julkiset tilat, kuten kauppakeskus, taidemuseo, kirjasto ja päiväkotit, rakennusten ulkoseinät, muu katu ympäristö ja internet.

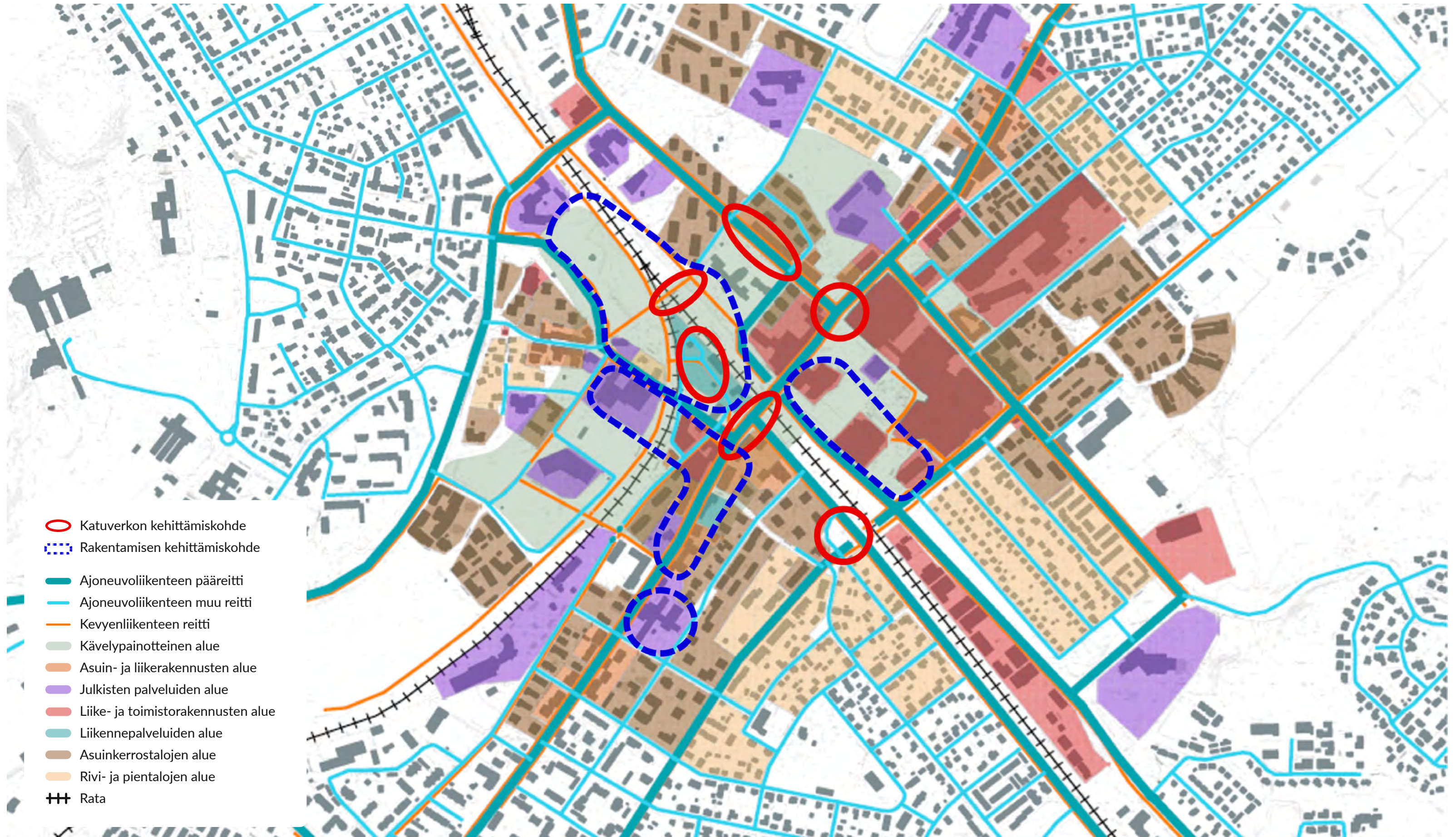
7

Julkisen taiteen toteuttaminen rakentamisen yhteydessä

Tässä luvussa käsitellään Hyvinkään kehittyvän keskustan alueelle syntyviä uusia julkisen taiteen paikkoja, joita voidaan toteuttaa osana uudis- ja korjausrakentamista.

Hyvinkään keskustan kehittyessä tärkeitä julkisen taiteen kohteita ovat kävelypainotteinen keskusta-alue, vilkkaasti liikennöidyt väylät ja liikenteen solmukohdat, kuten rautatieasema ja uusi matkakeskus sekä niiden välittömät ympäristöt, radanvarren uudisrakennushankkeet ja liitântäpysäköinti, julkiset palvelurakennukset, keskustan kerrostalohankkeet ja uudet asuinkorttelit.

Taiteen toteutusvaiheessa kaupunkikuvatyöryhmä määrittää hankekohtaisesti, tehdäänkö näiden kehitys- ja rakennushankkeiden taidehankintoja yksittäisinä teostoteutuksina, osana laajempaa hankintakokonaisuutta vai onko hanke niin iso, että se vaatii oman taideohjelman taiteen tilaamisen ohjenuoraksi.

Keskustan katuverkko, kävelypainotteinen alue ja toiminnot, sekä keskustan tärkeimpiä kehityskohteita ja kaavahankkeita.

Puistot, oleskelualueet ja ajanviettopaikat

Kaupunkitilassa oleskelu- ja ajanviettopaikkoja ovat esimerkiksi torit ja puistot. Ne kutsuvat luontaisesti asukkaita ulkoilemaan, tapaamaan tuttavuuksia, nauttimaan näköaloista ja ihmisvilinästä sekä liikkumaan, leikkimään ja rauhoittumaan.

Näille alueille on tyypillisesti sijoitettu taideteoksia, jotka toimivat maamerkkimäisinä keskuselementteinä. Oleskelualueilla taideteosten ympärille voi rakentaa viihtyisää kaupunkiympäristöä: istutuksia, istuinryhmiä tai leikkitiloja. Toisaalta ajanviettopaikoille soveltuu myös taide, jolla voidaan rytmittää kulkijoiden matkaa tai joka kutsuu lähelle ja tarjoaa paikan pysähtymiselle – yksin hiljentymiselle tai ihmisten kohtaamiselle. Oleskelualueiden taidetta voi aistia eri tavoin: katsomalla, kuuntelemalla ja koskemalla. Teokset voivat olla oivaltavia, hauskoja, piristäviä tai aktivoivia.

Tämän tyyppisissä paikoissa taiteella voi olla myös käyttötarkoitus esimerkiksi istuimena, leikkivälineenä tai valaisinpylväänä. Kaikkien kaupunki-infran elementtien visuaaliseen suunnitteluun voidaan valjastaa taiteilijoita tai muotoilijoita.

Ilo, Pekka Jylhä (2007)

Salon uimahallin edustalla sijaitseva maamerkkimäinen teos toimii paikan hyväntuulisena maskottina. Maalattu rauta, kiillotettu haponkestävä teräs. Ø 5 m. Kuva: Ilpo Vainionpää

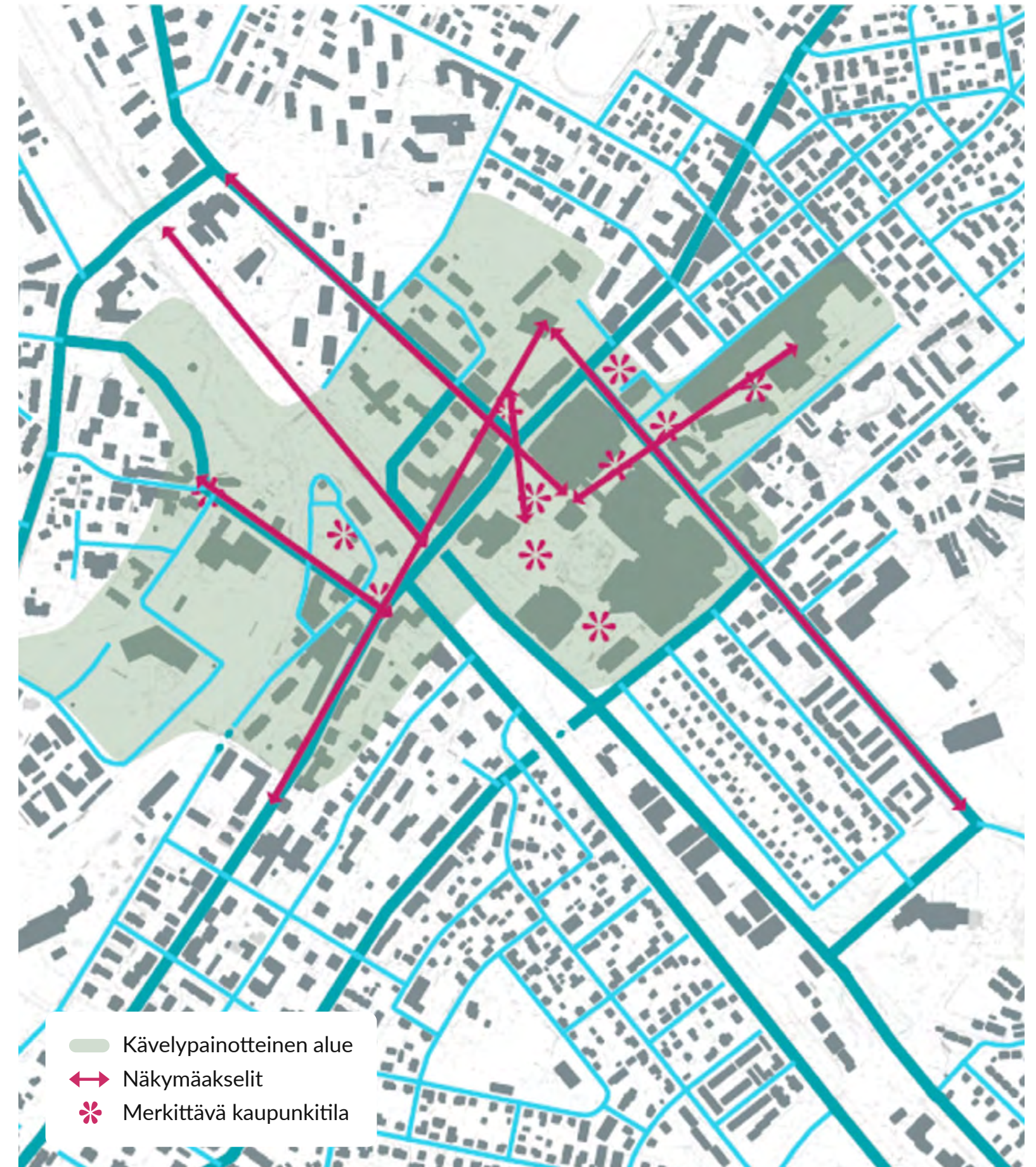
*Early One Morning, Eternity Sculpture,
Jacob Dahlgren (2018)
Helsingin Kalasatamassa sijaitseva leikkimielinen
veistos kutsuu ohikulkijoita istumaan sen alatasoille.
Teos muodostaa oivallisen kontrastin asuinalueen
arkkitehtuuriin. Maalattu teräs, 8,5 x 8 x 3,65 m.
Kuva: Kaisu Koivisto*

*Puistari, Kirsimaria E. Törönen (2019)
Savonlinnan keskustassa sijaitseva teos tehtiin osallistavassa prosessissa yhdessä Savonlinnan taidelukiolaisten kanssa. Väliaikainen teos on esimerkki elinkaareltaan lyhytaikaisesta ja ekologisesta kesäveistoksesta. Maalattu vaneri, hahmojen korkeus n. 1,7 m, esillä kesän 2019.
Kuva: Sami Funke*

Kävelypainotteiset liikkumisväylät ja tärkeät näkymäakselit

Kävelyliikenteen alueita ovat jalkakäytävät, aukiot ja pihat. Niissä taide voi levittäytyä rakennusten julkisivuihin, keskeisille paikoille kaduille ja aukioille sekä niiden pintoihin, pylväisiin ja kaiteisiin tai lähistöjen seinämiin. Näille alueille taidetta voidaan toteuttaa monin eri tavoin ja tekniikoin, ja teokset voivat olla itsenäisesti seisovia tai rakenteisiin integroituja.

Kävelypainotteinen alue ja merkittävät kaupunkitilat ja näkymät

Kävelypainotteisilla alueilla katsomisetäisyydet ovat lyhyitä ja liikkumisvauhti on rauhallinen, joten taideteokset voivat olla hienovaraisempia, kooltaan pienempiä ja ilmaisultaan yksityiskohtaisempia.

Hyvinkään keskustaa halkovat merkittävät näkymäakselit, jotka ovat myös keskeisiä kävelyliikenteen väyliä. Julkisen taiteen sijoittaminen näkymäakselien varsille on perusteltua. Näkymäakselien päihin voidaan sijoittaa maamerkkeinä toimivia suurempia taideteoksia, joihin katse hakeutuu kauempaa.

Kävelyliikenteen väylillä julkisella taiteella voidaan ohjata liikkumista reittejä osoittaen. Pienemmistä yksittäisistä teoksista koostuvat teossarjat ovat tehokas tapa luoda kiinnostavia kävelyreittejä eri kohteiden välille. Teossarjat voivat myös levittäytyä kaupunkiin satunnaisesti löydettäviksi, jolloin ne kutsuvat liikkumaan ja tutkimaan kaupunkiympäristöä.

Kaupunkirakenteisiin integroitu taide tarkoittaa teoksia, jotka liittyvät saumattomasti arkkitehtuuriin, infrarakenteisiin, materiaaleihin tai katukalusteisiin. Näitä voivat olla esimerkiksi taiteilijoiden tai muotoilijoiden suunnittelemat valaisinpylväät, penkit, jakokaappien pinnat, kaupunkiopasteet, taiteellisesti toteutetut katukivetysladdot tai rakennuksiin ja seinämiin integroitu valaistus. Taiteella voidaan myös nostaa esiin rakenteita.

Kivikirjasto, Radoslaw Gryta (2002)

Tampereen Keskustorilla sijaitseva teos koostuu 19 kivilaatasta, joihin on hakattu runo- ja proosatekstejä jo edesmenneiltä tamperelaisilta runoilijoilta ja kirjailijoilta. Teos pistää oivallisesti havainnoimaan kaupunkiympäristöä tavalla, joka kutsuu hidastamaan ja ajattelemaan kiireisen arjen keskellä.

Kuva: Anna Vesén

*Keidas, Ann Sundholm (2006)
Arabianrannassa sijaitseva levollinen teos,
joka houkuttelee viipyilemään aukiolla ja
koskemaan betonileijonia.
Betoni, vesiaihe, valo. 12 x 11 m.
Kuva: Ann Sundholm*

Uraanit interventiot ovat pieniä kaupunkitilasta löytyviä oivaltavia teoksia, jotka saattavat kommentoida sosiaalisia asioita tai olla muuten yllättäviä kaupunkitilan kohtaamisia. Uraanit interventiot voidaan piilottaa ihmisten satunnaisesti löydettäväksi ja niistä voidaan luoda reittejä eri kohteiden välille.

Nimetön, Isaac Cordal (2018)

Espoon Karakallioon on piilotettu yli 20 pientä veistosta, joista ei ole julkaistu tarkkaa määrää tai karttaa. Teossarja kutsuu ihmisiä liikkumaan ja tutkimaan muuten ehkä tylsänkin tuttua rakennettua ympäristöä.

Kuva: Karakallio Creative

*Ihme katukylltityöpaja, Otto Karvonen (2013)
Osana Ihme-nykytaidefestivaalia toteutettu yli
50 kyltin teossarja suunniteltiin neljässä Helsingin
nuorisotalossa järjestetyssä avoimessa työpajassa.
Taiteilijan ohjeistuksessa 13-17-vuotiaat lapset
suunnittelivat kyltit, jotka valmistettiin jäljitellen
aitoja katukylttejä ja sijoitettiin nuorisotalojen
lähiympäristöön. Kyltit olivat esillä kaupunkitilassa
noin kolme kuukautta. Painettu liikennemerkki.
Kuva: Otto Karvonen*

Väriaattori, Pauli Ahopelto ja Aikarauta-työryhmä (2000)

Helsingin Myllypuron taiderailla sijaitseva ympäristötaideteos on hyvä esimerkki kaupunkirakenteeseen integroidusta taiteesta. Väestönsuojan ilmanvaihtorakennuksen pintaan toteutetun teoksen värimaailma seuraa auringon kulkua. Aamun värit löytyvät teoksen itäiseltä seinältä, päivä on kuvattuna eteläisellä, ilta läntisellä ja yö pohjoisella seinällä. Klinkkerimosaiikki, laasti. Kuva: Pauli Ahopelto

Rakennukset

Kaikkiin rakennuksiin voidaan yhdistää taidetta sijoittamalla sitä rakennusten ulko- tai sisätiloihin, missä se herättää positiivisia tunteita ja viestii laadukkaasta rakennetusta ympäristöstä. Julkiset palvelurakennukset, kuten virastot, sairaalat, liikennekeskukset, kirjastot, nuorisotilat, koulut ja päiväkodit, ovat perinteisiä julkisen taiteen sijoituspaikkoja. Laadukkaassa kaupunkiympäristössä taide huomioidaan ja sitä toteutetaan myös asuinrakennuksien ulkotiloihin ja liikekeskusten yhteyteen. Rakennusten yhteyteen toteutetun julkisen taiteen tulee olla linjassa rakennuksen arkkitehtuurin ja sen käyttötarkoituksen kanssa.

*Onnenpuu, Kaarina Kaikkonen (2017)
Tampereen Vuoreksessa sijaitseva teos hyödyntää oivallisesti rakennuksen arkkitehtonisia elävöittäen koko laajan julkisivun. Maalattu alumiini. 15 x 12 m. Kuva: Kaarina Kaikkonen*

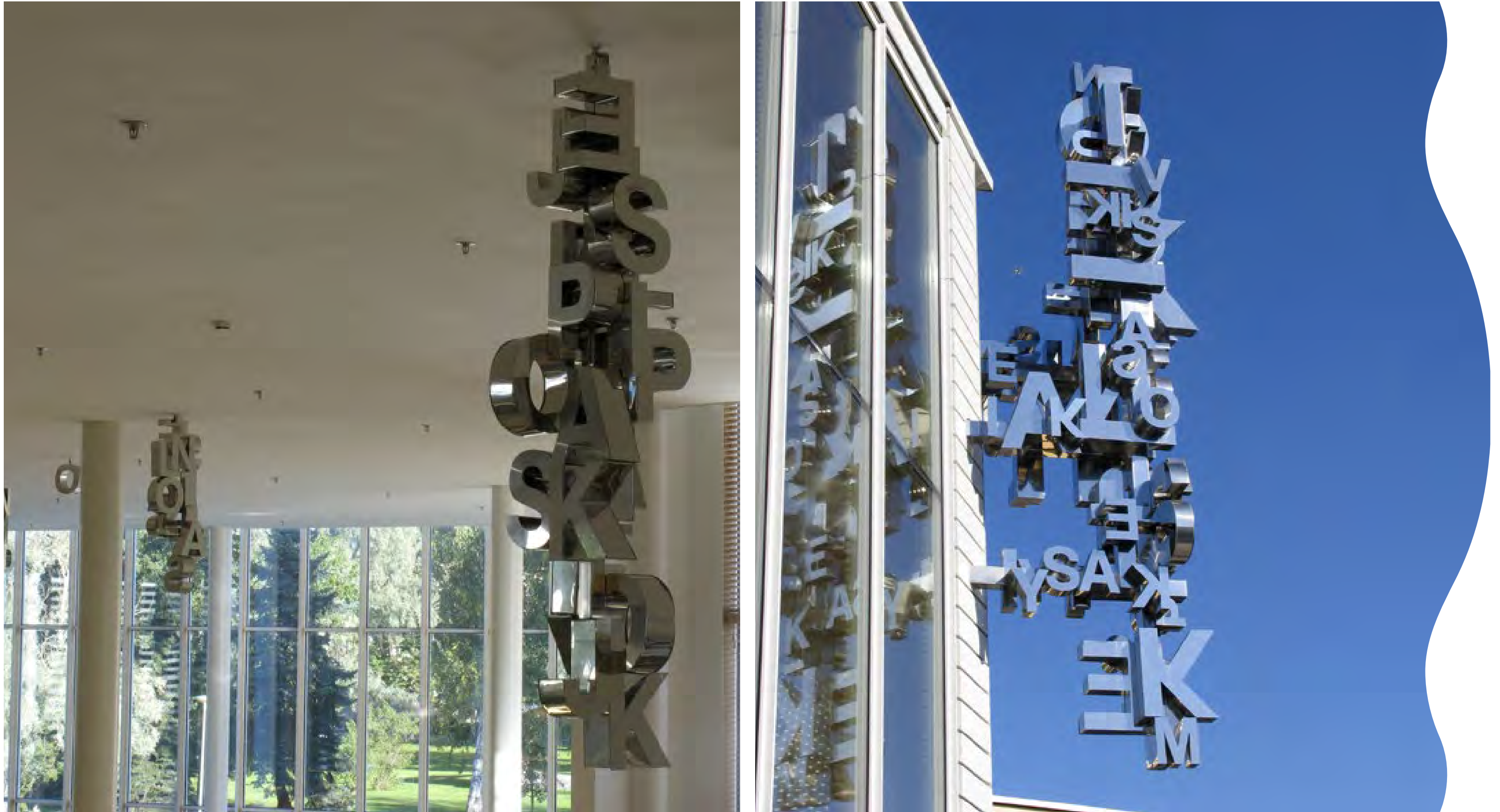
Freedom, Jani Rättyä (2011)

Turun Lakkatien lastenkodin julkisivussa sijaitseva teos saa pimeällä täysin uudenlaisen, jopa dramaattisen ilmeen. Haponkestävä teräs. 6,3 x 5,6 m. Kuva: Jani Rättyä

Ulkotiloihin toteutettava taide rytmittää kaupungissa liikkumista ja toimii kaupunkitilassa kiinnostusta herättävänä yksityiskohtana. Ulkotiloissa taiteen luontaisia paikkoja ovat esimerkiksi rakennusten julkisivut, sisäänkäynnit, edustat, katos- ja kattorakenteet sekä katu- ja piha-alueet.

*Kunnianosoitus virtaaville vesille, Minna Kangasmaa (2020)
Oulun Kiiminkipuiston koululla sijaitseva teos tuo massiiviseen julkisivuun ilmavuutta ja herkkyyttä. Materiaalivalinta saa teoksen näyttämään erilaiselta eri kulmista ja valossa katsottuna.
Kuva: Mika Friman / Oulun taidemuseo*

Kiäl, Jaakko Niemelä (2024)

Rauman kirjastossa sijaitsevan teoksen lähtökohtana olivat kirjailija H.J.Nortamon tekstit. 30 erikokoista kirjainrypästä on sijoitettu eri paikkoihin kirjaston sisä- ja ulkopuolelle.

Kiiltohehkutettu teräs, Kuvat: Jussi Tiainen

Rakennuksen ulkotiloissa taideteos voi olla toteutettu rakennuksesta irrallaan vapaasti seisovana, rakennuksen pintaan asennettuna tai kiinteästi rakennuksen pintamateriaaleihin integroituna. Integroitavaan taiteeseen soveltuvia materiaaleja ovat esimerkiksi painamalla tai perforoimalla kuvioitunut julkisivulevyt, painettu julkisivulasi, graafinen betoni tai kolmiulotteisesti kuvioitu muotobetoni. Rakennusten ulkotiloihin toteutettaviin taideteoksiin voidaan myös toteuttaa kiinteä valaisu, joka antaa teokselle lisää ulottuvuutta.

Big Be-Hide, Alicja Kwade (2022)

Teos sijaitsee Helsingin Kalasatamassa muutoksien kohteena olevassa urbaanissa ympäristössä.

Vuorokaudenaikojen, vuodenaikojen ja sään vaihtelut ovat oleellinen osa teoksen ilmettä. Teos oli kesällä 2021 osana Helsinki Biennaalia. Nykyiselle paikalleen teos sijoitettiin vuonna 2022. Graniitti, alumiini, peili, jauhemaalattu ruostumaton teräs. 2,1 x 2,3 x 2,41 m.

Kuva: Kaisu Koivisto

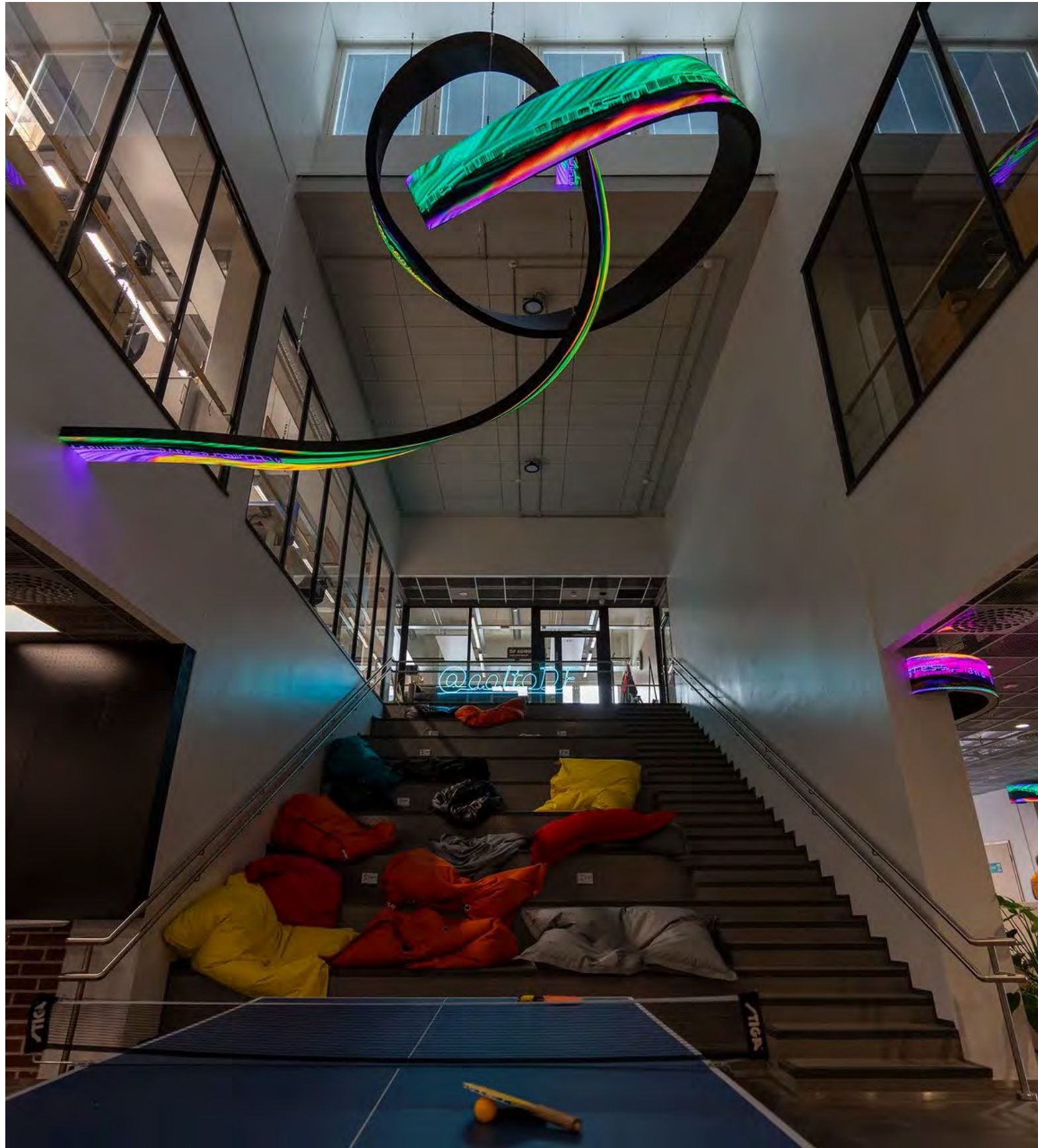

*Leikin kulku, Nathalie Lautenbacher (2023)
Helsingin sompasaassa sijaitseva oivaltava
ja moniosainen teos ulottuu rakennuksen
sisä- että ulkotiloihin. Posliini ja kivitavara,
lasitteet. Kuvassa olevan Satama-nimisen
osan koko: 1,2 x 1,20 m.
Kuva: Kaisu Koivisto*

Rakennusten sisätiloihin toteutettu julkinen taide palvelee ensisijaisesti rakennuksen käyttäjiä ja rakennuksessa vierailevia. Sisätiloissa teokset voivat olla materiaaleiltaan ja rakenteiltaan monimuotoisempia kuin ulkona. Sisätiloissa julkiselle taiteelle luontaisia sijoituspaikkoja ovat aulat ja sisäentulot, joissa taide luo ensimmäisen vaikutelman saavuttaessa rakennukseen. Myös muut rakennuksen paljon käytetyt yhteiset tilat, kuten eri osia toisiinsa yhdistävät käytävät, wc-tilat ja ruokailutilat, ovat hyviä paikkoja sijoittaa julkista taidetta.

*Omistuskirjoitus, Otto Karvonen (2018)
Helsingin keskuskirjasto Oodin yleisöportaisiin sijoittuva teos ylettyy läpi talon kerrosten. Teos toteutettiin osallistamalla yleisöä kirjaston sivuilla järjestetyllä avoimella kyselyllä, jossa kysyttiin, ketkä ansaitsisivat kirjaston omistukseensa. Taiteilija valitsi ehdotuksista noin 400 omistajaa asiantuntijoiden, kuten Ihmisoikeusliiton pääsihteerin Kaari Mattilan sekä kirjailija ja ohjaaja Juha Hurmeen avustamana. Maali betonilla. Korkeus 20 m. Kuva Maija Toivanen / HAM Helsingin taidemuseo*

Mycelium of the Future, Pasi Rauhala (2023)

Aalto-yliopistossa Espoossa sijaitsevassa kuusiosaisessa veistoksellisessa videoteoksessa kulkee opinnäytetöiden teksteihin perustuvia tekoälyn muokkaamia runoja. Teos tuo samalla Aallon brändivärit rakennuksen vaaleisiin sisätiloihin. Taipuisat LED-näytöt, metalli. Kuva: Pasi Rauhala. Aalto Yliopiston taidekokoelma.

Liikennealueet

Liikennealueisiin lukeutuvat liikenneväylien ja liikenteen solmukohtien lisäksi liikenneasemat, kuten juna- ja linja-autoasemat, lentokentät, satamat, terminaalit ja pysäköintialueet. Julkisen taiteen saavutettavuuden kannalta kaikki vilkkaasti liikennöidyt paikat ovat tarkastelun arvoisia sijoituspaikkoja.

Liikennealueet tarjoavat julkiselle taiteelle monipuolisia sijoitusmahdollisuuksia, kuten kiertoliittymien keskiosat, alikulut, tunnelit ja sillat sekä liikenneväylien suojarakenteet, kuten melumuurit tai muut aidat, kaiteet ja tukimuurit. Julkista taidetta voidaan sijoittaa myös muuten teiden läheisyyteen näkyville paikoille.

*Kukkatie, Mollu Heino ja Katja Tuomala (2019)
Porin Tuorsniemissä sijaitseva teos on suunniteltu yhdessä suunnitteluhortonomi Katja Tuomalan kanssa ja suunnittelussa on osallistettu Vähärauman koulun oppilaita. Maalattu teräs, kasvi-istutukset. Korkeus 4 m. Kuva: Heli Nukki*

Liikenteen solmukohtiin ja liikenneväylien varrelle sijoitetulla julkisella taiteella on useita tarkoituksia; se viestii saapumisesta kaupunkialueelle, auttaa suunnistamaan ympäristössä, luo paikalle identiteettiä ja jättää muistijälkiä. Junaradan välittömään läheisyyteen rakennettavat uudisrakennukset, kuten liitäntäpysäköintilaitokset, voivat toimia tärkeänä osana asemanseudun ja radanvarren taiteellista kokonaisuutta.

*Menopaluu, Veikko Törmänen (2021)
Oulun juna-aseamalla sijaitseva suurikokoinen teos
rytmittää pohjoisesta junalla matkaavien saapumista
kaupunkiin ja juna-asemalle.
Maali, 135 x 5m. Kuva: Yiorgos Slunga*

Siltamaalaus, Martin Ron (2017)
Buenos Airesissa sijaitsevien siltojen alustoihin ja tukirakenteisiin maalatut kirkasväriset ja rytmikkäät kuviot korostavat tilallisuutta ja piristävät harmaata ja raskasta rakennetta. Maali betonilla. 10000 m² Kuva: Martin Ron

Vilkaasti liikennöidyillä paikoilla sijaitsevat sillat ovat julkisen taiteen näkökulmasta huomionarvoisia kohteita, koska ne ovat jo itsessään maamerkkejä, jotka suurikokoisina hallitsevat kaupunkimaisemaa ja näkyvät kauas. Sillat toimivat visuaalisina kiinnekohtina niiden päällä ja alta kulkeville sekä näkyvyytensä puolesta myös kauempana liikkuville.

*Kevät / Syksy (kuvassa Syksy), ROP-taiteilijaryhmä (2020)
Kangasalan Lamminrahkassa sijaitseva teos on hyvä
esimerkki siitä, miten olemassa olevien siltarakenteiden
pintoja voidaan hyödyntää taiteen alustana.
Maalattu teräs Koko: n. 3 m x 50 m molemmin puolin siltaa
Kuva: Pekko Orava*

8

Julkisen taiteen toteuttaminen nykyisessä kaupunkitilassa

Tässä luvussa havainnoidaan Hyvinkään nykyistä kaupunkiympäristöä ja tuodaan esiin ehdotuksia julkisen taiteen sijoituspaikoista ja teostyypeistä. Näissä kohteissa julkista taidetta voidaan toteuttaa erillishankkeina eli muulloin kuin rakentamishankkeiden yhteydessä. Tällöin taidetta voidaan rahoittaa esimerkiksi kärkihankeapurahoilla, testamenttivaroilla, yritysysteistyönä, joukkorahoituksella ja muuten yksittäisrahoitteisina toteutuksina.

Hyvinkään ydinalueella esiin nousseet keskeiset kohteet ovat liikennealueista rautatieasema ja sen lähiympäristö, liikenteen solmukohdista Siltakadun ja Uudenmaankadun risteys, infrarakenteista Sillankorvankadun betonimuuri, rakennuksista Villatehdas, oleskelualueista Jussinmäki ja Parantolanpuisto, kävelypainotteisista liikkumisväylistä reitti Rautatiemuseolle sekä yksittäisinä taiteen alustoina esimerkiksi jakokaapit.

Näiden lisäksi tarkastelussa on alueelliset pääkadut, jotka ovat kaupungin keskeisimpiä sisääntuloväyliä saavuttaessa moottoriajoneuvoilla Hyvinkäälle. Näistä kaduista muodostuvat myös pääkatujen kehät, joita pitkin liikenne pyritään ohjaamaan eri puolille kaupunkia välttämättä turhaa keskustan läpiajoa. Pääkaduilla ja liikenteen solmukohdissa tyypillisiä taiteen paikkoja ovat kiertoliittymät. On hyvä huomioda, että saman kadun varteen jokaiseen kiertoliittymään ei kannata sijoittaa taideteosta. Osa liittymistä voidaan elävöittää monivuotisilla istutuksilla ja osaan voidaan suunnitella asetelmia muista luonnonmateriaaleista.

Raanu, Kaisu Koivisto (2024)
Hyvinkään usin julkinen taideteos on saanut inspiraation paikallisen tekstiiliteollisuuden historiasta. Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy tilasi teoksen vuonna 1993 valmistuneeseen, arkkitehti Jari Tammisen suunnittelemaan Hyvinkään Villatorni nimiseen asuinrakennukseen. Maalattu alumiini, julkisivulasi, pikseliohjattava ledivalaistus. 23 x 9 m. Kuva: Ilkka Vuorinen

Rautatieasema

Hyvinkään rautatieasema ja sen välitön ympäristö on julkisen taiteen näkökulmasta keskeinen kohde. Vuonna 1862 valmistunut asemarakennus on yksi harvoista pääradan alkuperäisistä asemarakennuksista, joka on edelleen asemakäytössä. Hyvinkäälle liikkuu päivittäin paljon ihmisiä rautatieaseman kautta, minkä lisäksi päärata kuljettaa suuria määriä ihmisiä kaupungin ohi. Hyvinkää on vilkkaasti liikennöity radanvarsikaupunki, joten on tärkeää, että kaupunki näyttää laadukkaalta junamatkustajien silmissä. Rautatieasemaa tuleekin ajatella Hyvinkään käyntikorttina vilkkaalle ohiliikenteelle.

Asemarakennusta vastapäätä oleva betonimuuri on erinomainen paikka merkittävälle julkiselle taideteokselle. Koko laiturién matkan jatkuva pitkä muuri tarjoaa hyvän alustan taideteokselle, joka rytmittää ohi kulkevien junien liikennettä ja elävöittää koko rautatieaseman luonnetta laitureilla ja Aseman koulun ja Hämeenkadun silloilla liikkuville.

Pitkään betonimuurin sopii pinnasta irti asennettu **installaatio**, joka ottaa tilan haltuun koko muurin matkalta. Kokonaisvaltainen toteutus voi olla samaan aikaan laaja ja hienovarainen niin, että se jättää betonimuuria rohkeasti näkyviin ja ottaa sen osaksi teosta. Teokseen ja ympäristöön sopii kiinteä valaisu, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi valaisemalla epäsuorasti teoksen alta takana olevaa betonimuuria. Ohjelmoitavalla valaisulla voidaan luoda erilaisia tunnelmatiloja eri vuodenaikojen, päivien ja vuorokaudenaikojen mukaan. Teoksen koon, keskeisen sijainnin ja merkittävyyden vuoksi hankinta kannattaa toteuttaa avoimen kansallisen taidekilpailun kautta.

Esimerkki

- Pohdittaessa rautatieaseman ympäristöä myös junaradan ylittävät sillat ovat luontaisia paikkoja taiteen alustaksi. Esimerkiksi peruskorjattavien ja rakennettavien siltojen kaiteita tulisi tulevaisuudessa suunnitella yhteistyössä taiteilijoiden kanssa. Olemassa olevien siltojen rakenteita voidaan hyödyntää ripustuspintoina ja nostaa tehokkaasti esiin valaisun keinoin.

Uudenmaankadun loppupää

Siltakadun ja Uudenmaankadun risteyksessä kohtaa kaksi keskustan merkittävää näkymäakselia: Uudenmaankatua luoteeseen Siltakadun suuntaan ja Hyvinkään kirkon suuntaan koilliseen avautuvat näkymäakselit. Risteysalueella sijaitsee lisäksi useita eri aikakausien arkkitehtonisesti merkittäviä rakennuksia, kuten Väinö Vähäkallion suunnittelema entisen Säästöpankin liikerakennus (1934) ja funkkistyylinen huoltoasema (1935) sekä Martti Välikankaan suunnittelema kaksikerroksinen liikerakennus (1960).

Hanko-Hyvinkää-radon pohjoispuolella rakentuva Hangonsillan alue painottaa tulevaisuudessa Hyvinkään keskusta-aluetta koilliseen ja Hanko-Hyvinkää-radon eteläpuolen merkitys kasvaa nykyisestä. Alue on laadukasta kaupunkitilaa, ja julkisen taiteen sijoittaminen tälle alueelle on perusteltua.

Risteysalueelle sopii korkea **maamerkkimäinen** veistos, joka luo kiinnekohdan ja vastaparin Hyvinkään kirkolle. Tulevaisuudessa autoliikenteen vähentyessä Hämeenkadun sillalla ja tulevien kehityssuunnitelmien tarkentuessa aluetta tulisi tarkastella tarkemmin julkisen taiteen näkökulmasta.

Risteysalueelta Uudenmaankatua hieman etelään on hyvä mahdollisuus toteuttaa **taidetta, joka luo oleskeluun kutsuvaa kaupunkitilaa**, kuten taiteilija ja muotoilija -työparien suunnittelemaa penkkejä tai katuvalaisimia. Autoilun vähentyessä ja alueen oleskelumaisuuden vahvistuessa olisi luontevaa nähdä liiketiloissa yksityistä kahvilatoimintaa. Alueesta voisi muodostua Hyvinkään keskustan olohuonemainen kaupunkitila.

*Kummeli, Kaija Hinkula (2021)
Oulun Kanavarannassa sijaitseva värikäs teos on saanut inspiraationsa Oulusta ja merimerkeistä. Suomen Kulttuurirahaston Pohjois-Pohjanmaan rahaston tilaama teos on lahjoitettu Oulun kaupungille ja se kuuluu Oulun taidemuseon kokoelmiin. Maalattu teräs. Korkeus 3,4 m.
Kuva: Kaija Hinkula*

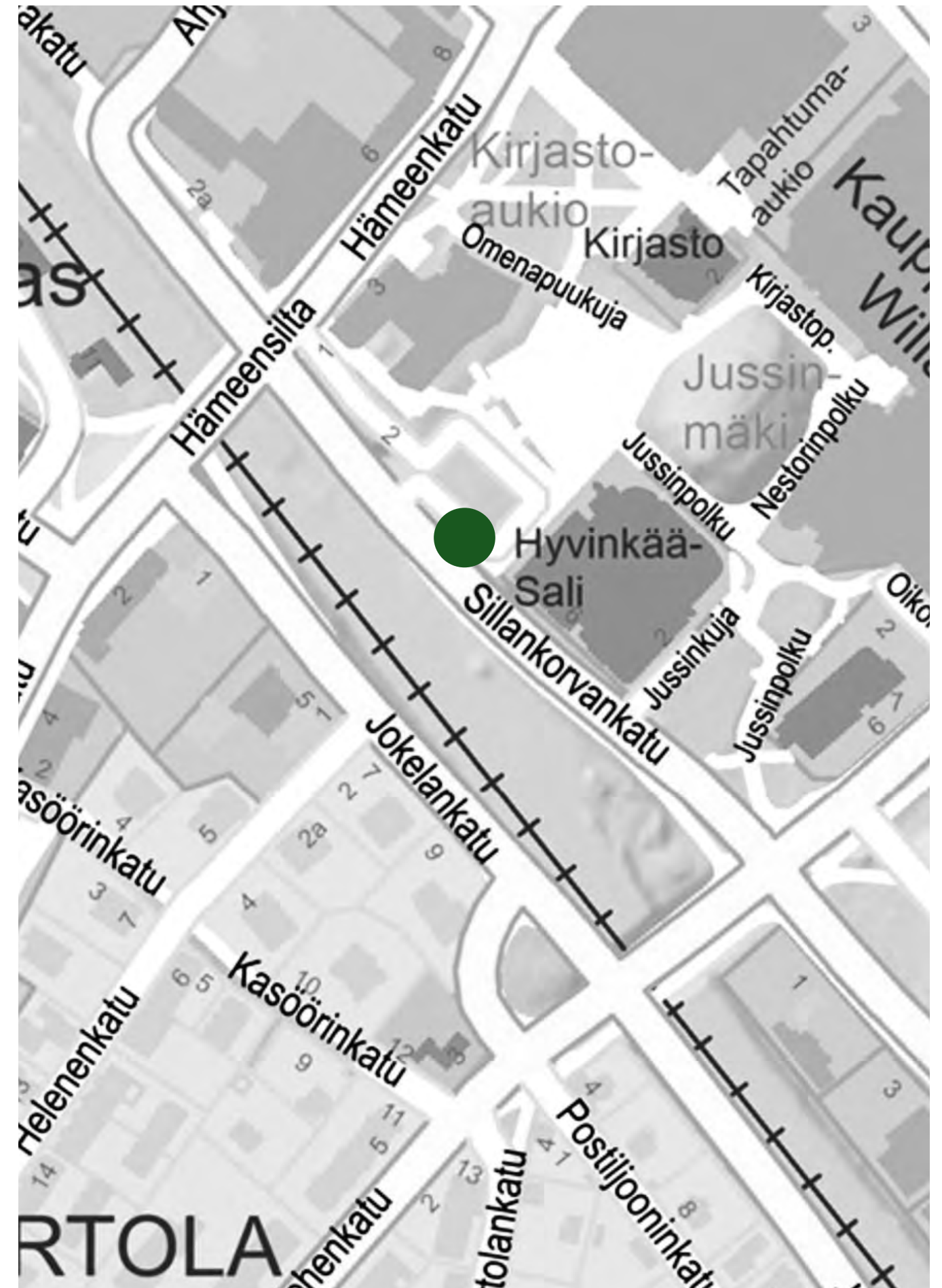
Sillankorvan betonimuuri

Sillankorvankadulla betonimuurissa on Jani Leinosen maalausta ja installaatiota yhdistävä teos *Tietä käyden tien on vanki, vapaa on vain umpihanki* sekä Kim Somervuoren ja Teemu Mäenpään nimeämätön seinämaalaukset. Teokset eroavat edukseen perinteisistä tilausperiaatteella toteutetuista seinämaalauksista graffitihenkisyydellään.

Taideohjelmia varten tehdyissä asiakaskyselyissä kaupunkilaiset toivoivat lisää seinämaalauksia Hyvinkäälle. Hyvinkään taiteen kokonaisuutta tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava, että keskustan alueella on jo useita seinämaalauksia, kuten Mantran perhoset Jokelankadulla ja uusimpana vuonna 2023 valmistunut Street Art Vantaan kolmen julkisivun seinämaalaukokokonaisuus Suutarinkujalla.

Kun Hyvinkään julkista taidetta ajatellaan kokonaisuutena, on tärkeää painottaa monipuolisuutta niin taidemuodoissa kuin tekijöissä. Monipuolisuus lisää kaupungin julkisen taiteen tarjonnan kiinnostavuutta, ja Sillankorvankadun ainulaatuista **graffitihenkisyyttä** onkin perusteltua vaalia myös tulevaisuudessa.

Mäenpään ja Somervuoren teoksen kunto on sen verran heikko, että sen poistaminen on ajankohtaista. Väliaikaisuus on tämällyyppiselle taiteelle ominaista, minkä vuoksi poistamiselle ei ole esteitä. Teos voidaan korvata uudella graffitihenkisellä teoksella, joka ylläpitää paikan nykyistä henkeä ja sopii Leinosen teoksen yhteyteen. Samaa lähestymistä voidaan ajatella aikanaan myös Leinosen teoksen kohdalla, jos sen poistaminen tulee ajankohtaiseksi.

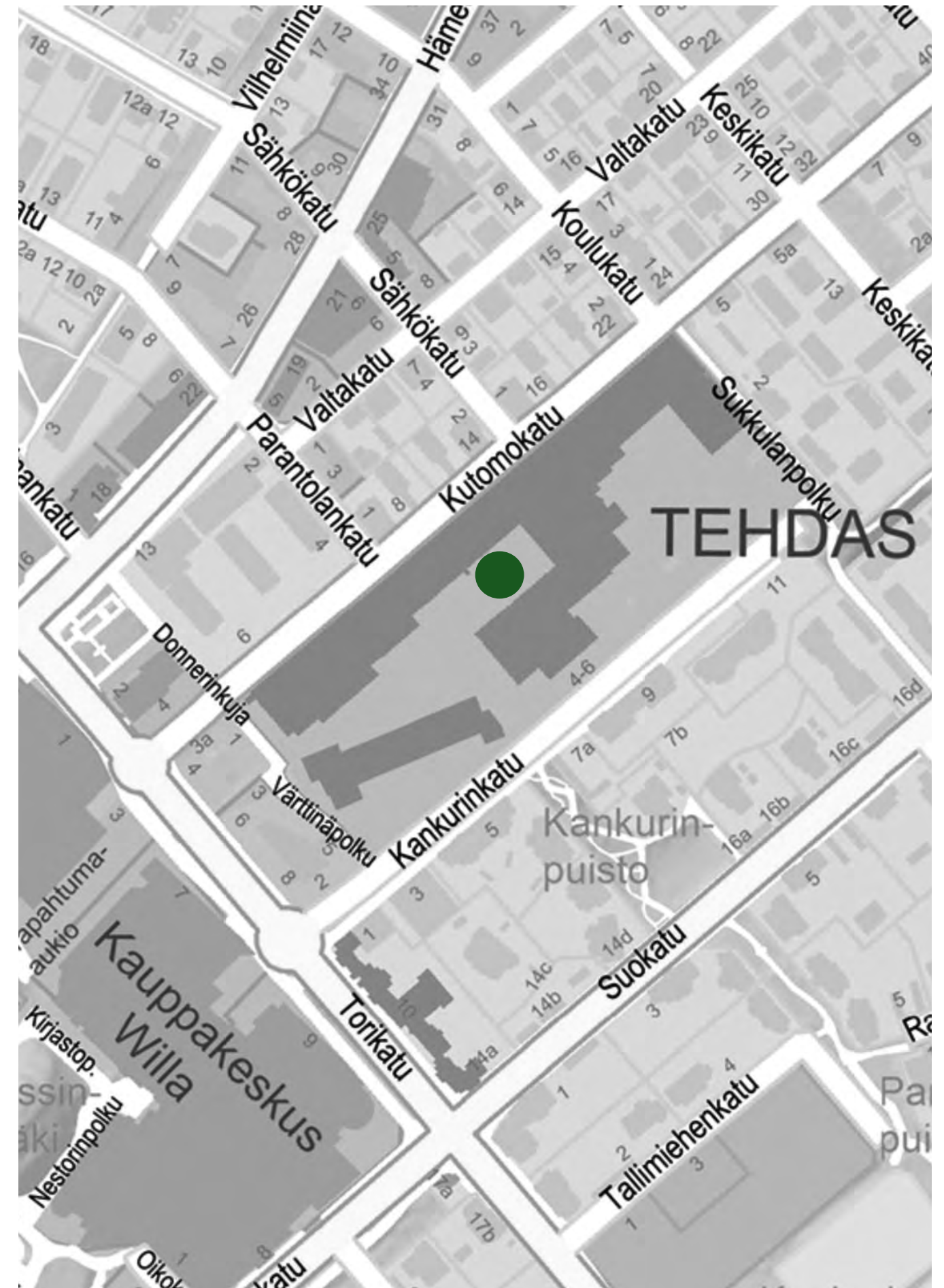

Villatehdas

Villatehdas on vanha tehdaskiinteistö Hyvinkään keskustassa Tehtaan kaupunginosassa. Villatehtaan vanhin osa on valmistunut vuonna 1896. Nykyään rakennuksissa on yritysten toimitiloja, vuokrattavia juhla-, kokous- ja esitystiloihin, ravintoloita, taiteilijoiden työhuoneita, liikunta- ja harrastustiloja sekä Hyvinkään kaupungintalon tiloja ja Valvillan tehdasmuseo. Villatehtaalla sijaitsee myös Kulttuuritalo Villa Arttu, jossa toimivat Lasten ja nuorten taidekeskuksen säätiö, Hyvinkään kaupungin Lasten ja nuorten kuvataidekoulu sekä Taito käsityö- ja muotoilukoulu. Villa Artussa järjestetään näyttelyitä, työpajoja ja tapahtumia koko perheelle.

Villatehdas nousi selvästi esiin taiteen paikkana asukaskyselyissä. Taiteen sijoituspaikaksi sopisi luontevasti tehtaan idyllinen, joskin hieman askeettinen sisäpiha, jossa järjestetään tapahtumia ja jonka läpi kuljetaan muun muassa Villa Artun tiloihin. Kuvataidekoulun oppilaiden väliaikaisia teoksia on satunnaisesti esillä sisäpihalla. Julkisella taiteella voidaan tässä kohteessa merkitä paikkaa sekä lisätä sisäpihan estetiikkaa, viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta.

Villatehtaan sisäpihalle sopii keskeisesti sijoitettu **suurikokoinen veistos** tai hajautetusti sijoitettu **pienempien veistosten sarja**. Taiteen avulla voidaan tavoitella oleskelualueen henkeä, jolloin teos tai teossarjan osat voivat kutsua äärelle tai jopa istumaan päälle ja viettämään aikaa. Teoksen tema voi liittyä kiinteistön historiaan. Teos voidaan toteuttaa ammattitaiteilijan toimesta osallisuuden menetelmiä hyödyntäen siten, että taidekoulun ja käsityökoulun oppilaat voivat osallistua teoksen toteutukseen jossain muodossa.

Esimerkki

- Villatehdas tarjoaa erinomaisen paikan **taidetapahtumille**. Kaupunki ja Villa Artun toimijat voisivat järjestää yhteistyössä **lasten ja nuorten taidebiennaalin**, joka esittelisi vuosittain vaihtuvien teemojen mukaan tehtyjä teoksia eri-ikäisiltä lapsilta ja nuorilta. Kasvaessaan biennaali voi helposti kerätä osallistujia ja yleisöä myös Suomen ulkopuolelta. Merkittävälle kansainväliselle tapahtumalle voidaan hakea ulkopuolisia kumppaneita ja rahoitusta. Lasten ja nuorten taidetoimintaan on EU-tasolla tarjolla monia rahoitusvaihtoehtoja.

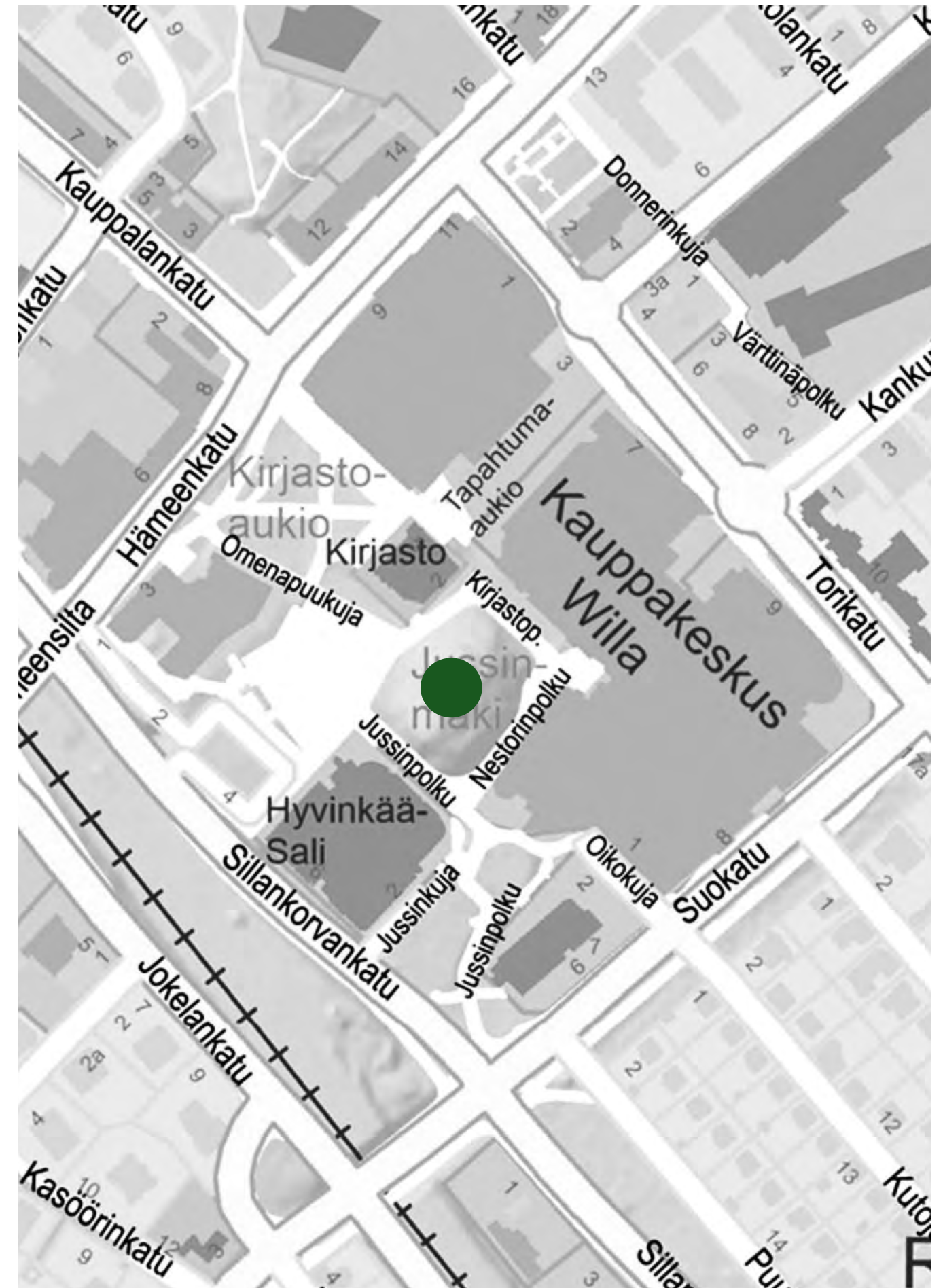
Jussinmäki

Jussinmäki on noin 12 metriä korkea ja vajaan 400 neliömetrin kokoinen kallioalue Hyvinkään keskustakorttelissa. Sitä ympäröivät Hyvinkääsali, tori, museokeskus Taika, kirjasto ja Kirjastoaukio sekä Kauppakeskus Willa ja Prisma. Jussinmäki on saanut nimensä mäen tienoilla 1900-luvun alussa asuneen työmies Jussi Forsströmin mukaan.

Jussinmäen juurella torin puolella on vuonna 2015 rakennettu esiintymistasanne, jossa on muutamia penkkejä. Portaat johtavat mäen päälle kahdesta suunnasta. Mäen laella sijaitsee kaupungin virallinen lipputanko ja vaatimaton muistomerkki. Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi vuonna 2017 pystytetyn muistomerkin kohdalla sijaitsi ilmatorjuntatykki jatkosodan aikana. Mäellä on paitsi puolustettu maata myös juhlittu, laskettu mäkeä ja ihailtu maisemia.

Jussinmäellä ei ole omaa erityistä funktiota kaupunkitilassa ja sitä voi hyvällä syyllä kutsua epätilaksi. Tiivistyvissä kaupunkikeskustoissa epätilat harvinaistuvat. Ne tarjoavat kuitenkin mahdollisuuksia orgaaniselle asukaslähtöiselle kaupunkitilan kehittymiselle, minkä vuoksi niillä on tärkeä rooli osana rakennettua kaupunkiympäristöä.

Hyviä esimerkkejä erilaisista epätiloista löytyy esimerkiksi Helsingistä. Suvilahden skeittiparkki ja Sompasauna ovat kaupunkilaisten DIY-hengessä tekemiä ja ilmiöiksi saakka kehittyneitä epätiloja. Nämä orgaanisesti muodostuneet tilat ovat saavuttaneet laajaa tunnustusta ja myös kansainvälistä huomiota. Helsingin Vallilassa sijaitsevan Keuruunpuiston kalliot kutsuvat puolestaan nuoria istuskelemaan ja viettämään aikaa rakennetun kaupungin keskellä kesäisin.

Luonteeltaan ainulaatuinen ja sijainniltaan keskeinen Jussinmäki on arvokas erikoisuus Hyvinkään keskustassa ja sille voidaan nähdä tulevaisuudessa paljon erilaisia mahdollisuuksia kehittyä. Jussinmäelle olisikin sopivaa toteuttaa julkista taidetta valotaiteen keinoin.

Jussinmäelle voi toteuttaa yksittäisen veistoksen tai veistosten sarjan, mutta soveltuvin tapa ottaa Jussinmäki osaksi Hyvinkään laadukasta rakennettua ympäristöä on toteuttaa **kokonaisvaltainen valotaideteos**. Valotaide jättää Jussinmäelle tilaa kehittyä myös muilla tavoin, samalla kun se nostaa alueen osaksi ympäröivien kulttuurilaitosten ketjua ja keskustan kaupunkinäkyymiä. Kokonaisvaltaisesti suunniteltu valaisu nostaa esiin maaston muotoja ja kasvustoa tavalla, jolla Jussinmäen epätilamaisuutta ei yritetä peittää, vaan sitä korostetaan ja vahvistetaan. Valotaideteokseen kannattaa liittää ohjelmoituja valotilanteita, joilla voidaan luoda eri tunnelmatiloja ja huomioida esimerkiksi eri vuodenaikoja, juhlapäiviä ja muuten muuttuvia olosuhteita.

*Kotkan palkitussa Sapokan Vesipuistossa valaistus on kasvien ja veden lisäksi keskeinen elementti, jolla nostetaan esiin puiston yksityiskohtia ja maaston muotoja. Vesipuistoksen valaistusta voidaan muuttaa kausittain eri teemaväreillä.
Kuva: Carl Irjala / Kotkan kaupunki*

Parantolanpuisto

Hyvinkään vanhan parantolarakennuksen vieressä sijaitseva Parantolanpuisto on kaunis, hyvin ylläpidetty ja rauhallinen kaupunkilaisten suosima oleskelutila. Puisto soveltuu sekä pysyvän taiteen että taidetapahtumien alustaksi.

Puiston luoteisosassa sijaitsee Terho Sakin suunnittelema suihkulähde *Pärskepyrstö*, jonka ympärille voi istua penkeille rauhoittumaan. Jos puistoon sijoitetaan toinen pysyvä taideteos, kannattaa se toteuttaa puiston Urheilukadun puoleiselle puoliskolle. Alueelle sopii esimerkiksi ilmava ja materiaaleiltaan **kevytrakenteinen veistos tai installaatio**, joka voi sijoittua poikkeuksellisesti irti maanpinnasta, osaksi korkeiden mäntyjen rytmittämää puistomaisemaa. Teoksella voidaan luoda puistoon toinen oleskeluun kutsuva alue, jossa taidetta ja taivasta voi katsella nurmikolla maaten.

Viihtyisä puisto on luontainen alusta myös **taidetapahtumille**. Kesällä 2023 osana museokeskus Taikan Parantola-näyttelyä järjestettiin Parantola-päivä, jossa suljetun rakennuksen ovet aukesivat yleisölle opastettujen kierrosten ajaksi. Syksyllä 2023 ja 2024 puistossa järjestettiin valoa ja ääntä yhdistävä Taikametsä-tapahtuma. Tapahtumat saivat kaupunkilaisilta positiivista palautetta ja osoittivat, että puisto toimii tapahtumakäytössä. Parantolanpuistossa kannattaa jatkossakin järjestää visuaalisen taiteen tapahtumia, kuten valotaidefestivaalia ja väliaikaisia taidenäyttelyitä, sekä erilaisia esittävän taiteen tapahtumia, kuten kesäteatteria, tanssia ja musiikkia, runoutta ja sirkusta. Tapahtumissa voisi mahdollisuuksien mukaan hyödyntää myös parantolarakennuksen sisätiloja.

Parantolan tyhjiällä olevat rakennukset sopisivat laajemminkin taide- ja kulttuuritoimintaan. Tyhjien tilojen kulttuurivetoisella kehittämisellä on luotu uutta käyttöä kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille monissa kaupungeissa. Rakennuksissa voisi sijaita taiteilijoiden ja muiden luovan alan toimijoiden työtiloja ja siellä olisi otollista järjestää taidetapahtumia ja muuta laajemmalle yleisölle avointa toimintaa.

*Gordilainen solmu, Jan-Erik Andersson (2017)
Mikkelissä Kirkonvarkauden asuinalueella sijaitseva maamerkkimäinen ja toiminnallinen teos tarjoaa paikan istua ja miettiä ratkaisemattomia ongelmia omenapuun kasvua katsellen. Polttomaalattu teräs, betoni, valot ja Grenman-lajikkeinen omenapuu.
11 x 15 x 15 m. Kuva: Jan-Erik Andersson*

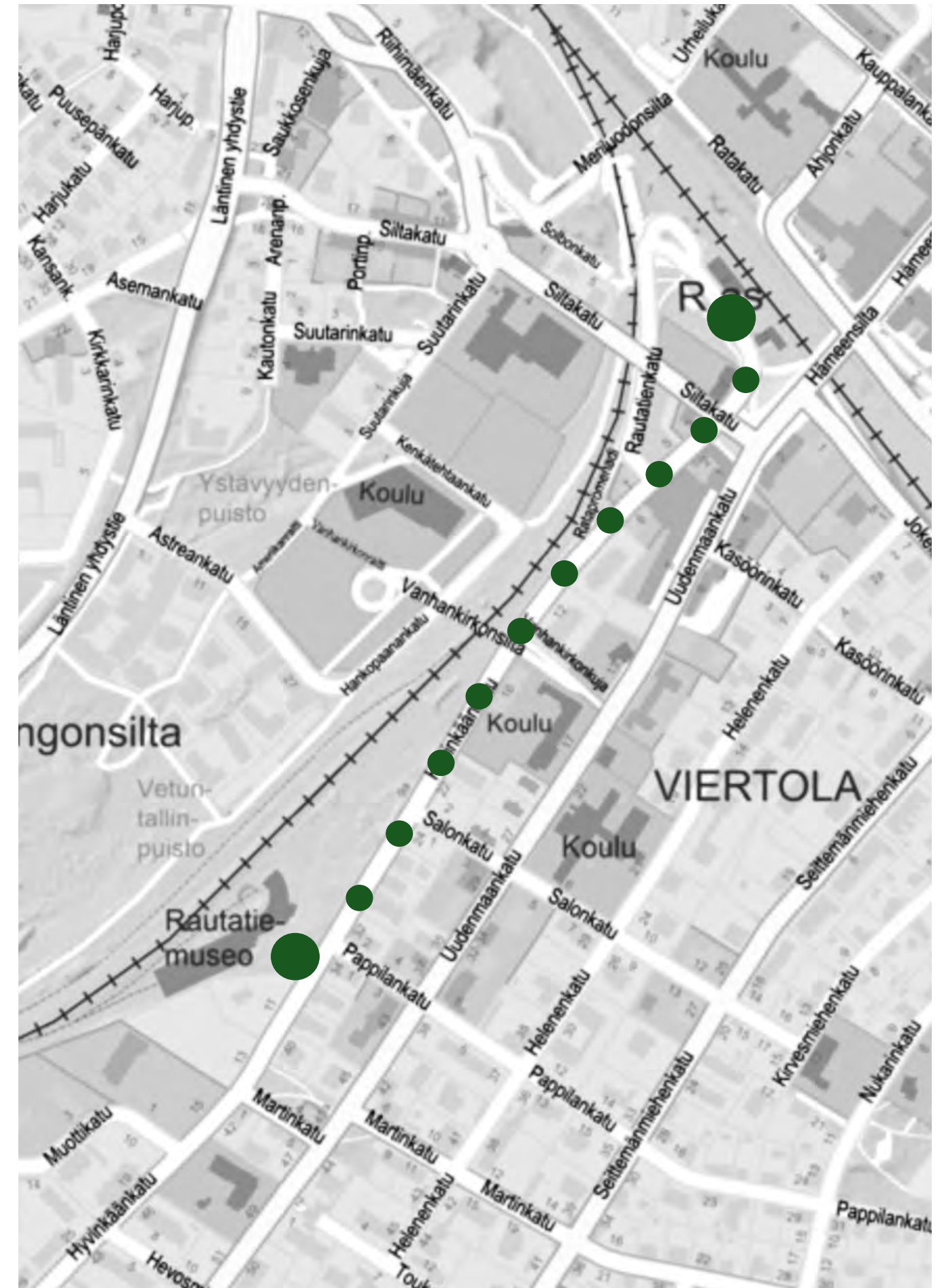
*Vasten auringon siltaa, Kaarina Kaikkonen (2017)
Mikkelissä Kirkonvarkauden asuinalueella sijaitseva
toiminnallinen ympäristötaideteos koostuu
vaaleanpunaisista metallituolista ja valaisimista
jyrkällä kalliorinteellä. Teos kutsuu kulkijoita
mietiskelemään ja rauhoittumaan Saimaan rannalle.
Luonnonkivilohkareet, alumiini, valaisimet.
Maalattu alumiini. 15 x 12 m.
Kuva: Kaarina Kaikkonen*

Reitti Suomen Rautatiemuseolle

Hyvinkään rautatieaseman läheisyydessä Hanko–Hyvinkää-radantien entisellä asema- ja varikkoalueella sijaitsee Suomen Rautatiemuseo, joka on valtakunnallinen rautatieliikenteen vastuumuseo. 1870-luvulta peräisin oleva alue on suojeltu, ja sieltä löytyy asemarakennus, kaksi modernia kalustohallia, veturitalli ja asuinrakennuksia.

Rautatiemuseo sijaitsee lähellä Hyvinkään keskustaa ja rautatieasemaa, mutta sen sijainti koetaan hieman syrjäiseksi. Tulevaisuudessa useat kehityshankkeet painottavat keskustan painopistettä enemmän rautatieasemalta etelään ja samalla lähemmäksi Rautatiemuseota. Julkisella taiteella voi myös olla oma roolinsa, kun tarkastellaan Rautatiemuseon suhteutumista Hyvinkään keskustaan.

Rautatieaseman ja Rautatiemuseon välille sopii **teos tai teossarja**, joka johdattaa kulkijoita näiden kahden kohteen välillä. Teos voidaan integroida infraan, kuten katupintoihin, käyttäen esimerkiksi laattoja. Teos voi yhdistyä aiheeltaan tai materiaaleiltaan rautateihin ja rautatieläisyyteen.

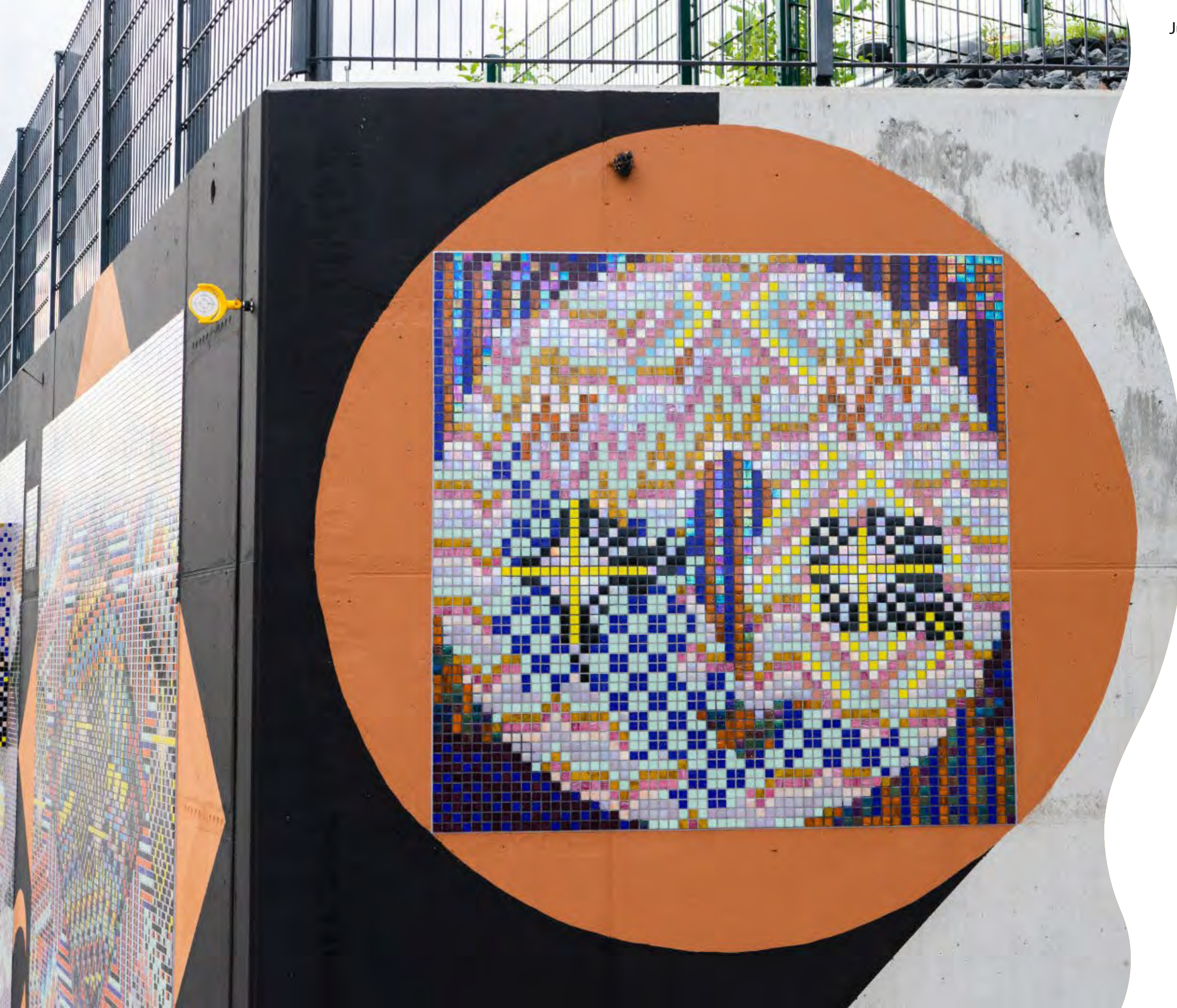
Jakokaapit ja muuntamot

Jakokaapit ja muuntamot ovat sähkönjakeluun liittyviä kaupunki-infran rakenteita ja hyviä alustoja erilaiselle julkiselle taiteelle. Jakokaapit ovat pienempiä, usein katujen varsilla sijaitsevia sähkökaappeja, kun taas muuntamot ovat pieniä rakennuksia, jotka sijaitsevat usein puistoissa. Jakokaappeja ja muuntamoita omistavat kunnat ja sähköyhtiöt. Viime vuosina niitä on otettu laajasti taiteen käyttöön sekä luvatta että luvallisesti. Kaupunkien ja sähköyhtiöiden koordinoimat luvalliset taidehankkeet muun muassa Helsingissä, Tampereella ja Riihimäellä ovat ilahduttaneet kaupunkilaisia, siistineet kaupunkikuvaa ja vähentäneet merkittävästi kaappien sotkemista.

Hyvinkäällä luvallista jakokaappitaidetta on jo jonkin verran olemassa ja sitä kannattaa edelleen laajentaa. Jakokaappien maalaus voi olla yhteisöllinen jatkuva prosessi tai taidetapahtuma, joka voidaan toteuttaa yksinkertaisen hakumenettelyn avulla. Haku voidaan automatisoida yhteistyössä taidekoordinaattorin, kaupungin kulttuuripalveluiden ja sähköyhtiön kanssa.

Taidetta voidaan toteuttaa vyöhykkeittäin painottaen eri tekniikoita, teemallisuutta, yhteisöllisyyttä ja ammattitaiteilijoiden toteutuksia alueen luonteen mukaan. Esimerkiksi keskustan alueella museokeskus Taikan ympäristössä jakokaapit voidaan osoittaa ammattitaiteilijoille. Taiteen kuratoinnista vastaa taidemuseo. Toteutuksessa kannattaa hyödyntää tulostettavia materiaaleja, kuten jakokaappien pintaan kiinnitettäviä levyjä ja vinyylitarraa. Näin lopputuloksesta saadaan siisti, tasalaatuinen ja sääolosuhteita kestävä. Muualla kaupunkitilassa, kuten koulujen ja päiväkotien läheisyydessä, jakokaappien taidetta voidaan toteuttaa yhteisöllisiä menetelmiä hyödyntäen ja maalauksen keinoin. Maalatuista jakokaapeista voidaan tehdä virtuaaligalleria ja niiden sijainnista laatia kartta, joka muodostaa mukavan kävely- tai suunnistusreitit.

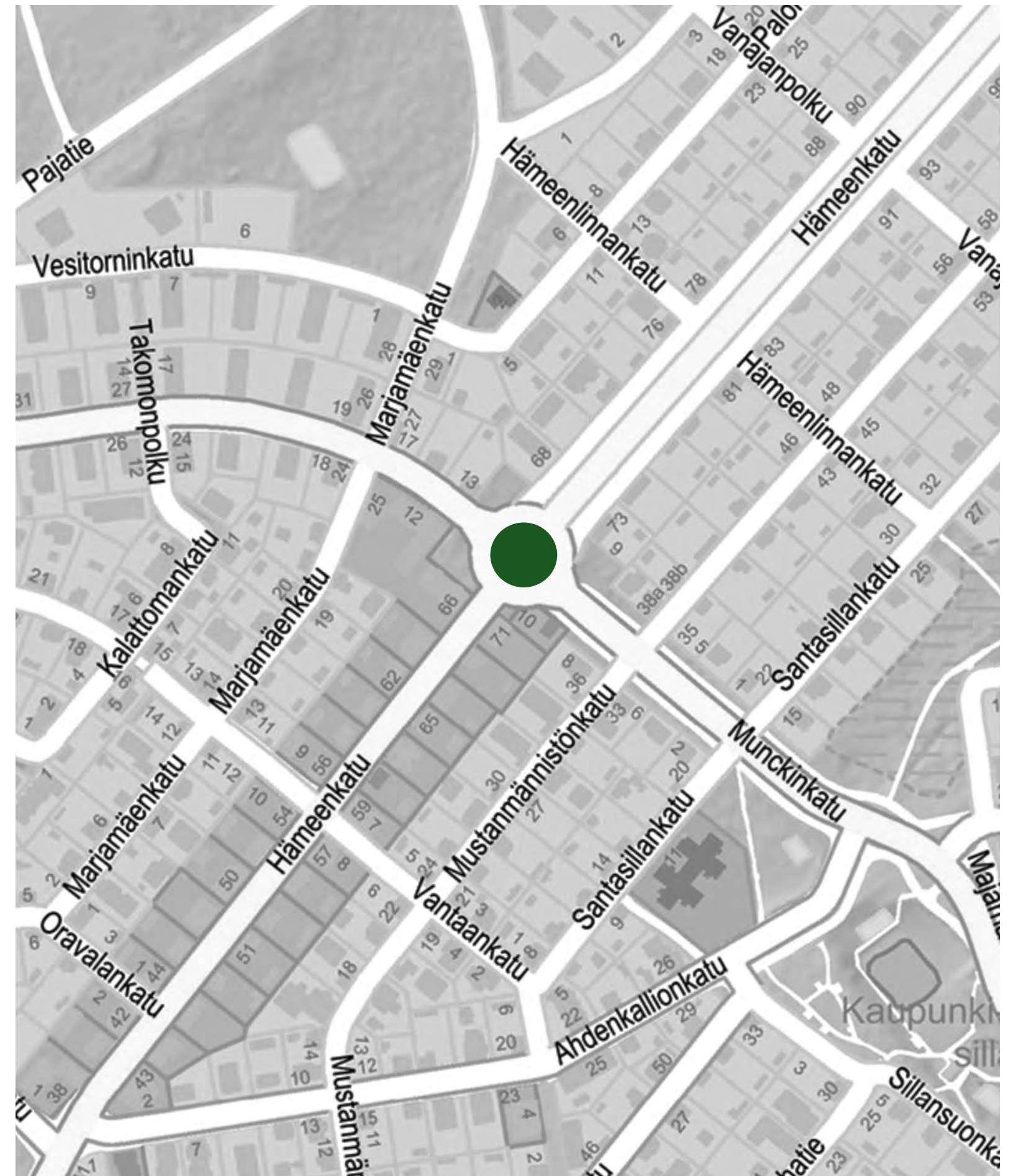
*Palaisimpa kukkana, Jan Anderzén (2020)
Tampereen ratikan Turtolan pysäkillä sijaitseva teos
on täynnä yksityiskohtaa. Ohi liikuttaessa valoa
eri tavoin heijastelevat mosaiikit luovat eläväisen
pinnan, joka herättää kiinnostuksen ja kutsuu
kulkijaa pysähtymään teoksen äärelle.
Lasimosaiikki betonilla. 80 x 3 m.
Kuva: Sami Sänpäckilä*

Hämeenkadun ja Munckinkadun kiertoliittymä

Hyvinkään keskustasta Hämeenkatua koilliseen siirryttäessä kaupunkikeskusta vaihtuu nopeasti omakotitalovaltaisiksi alueeksi. Munckinkadun risteuksen jälkeen sijaitsee Mustamännistö, joka rakentui alun perin villatehtaan työntekijöiden asuinalueeksi 1920-luvulla.

Munckinkadun ja Hämeenkadun risteykseen on vuoden 2018 perusparannuksessa rakennettu kiertoliittymä, joka on luonteva paikka taideteokselle. Kiertoliittymään sijoitettu taideteos tuo alueelle identiteettiä ja auttaa sen identifioimisessa ja suunnistamisessa.

Paikkaan sopii **suurikokoinen ja selkeästi piirtyvä veistos**, jonka teema voi liittyä kaupunginosan nimeen tai historiaan.

Kerkkolankadun alkupää

Pohjoiselle yhdystielle johtavan Kerkkolantien kautta kulkee liikennettä varsinkin Riihimäen suuntaan. Tätä ajoreittiä tarkasteltaessa kiinnostava sijoituspaikka taideteokselle on Kerkkolankadun ylittävä rautatiesilta ja sen rakenteet. Taideteos voidaan toteuttaa maalaamalla pilarit ja sillan pohjarakenne kauttaaltaan. **Siltamaalaus** on hyvä nostaa esiin hillityllä valaisulla, joka suunnitellaan maalauksen toteuttaneen taiteilijan kanssa yhteistyössä.

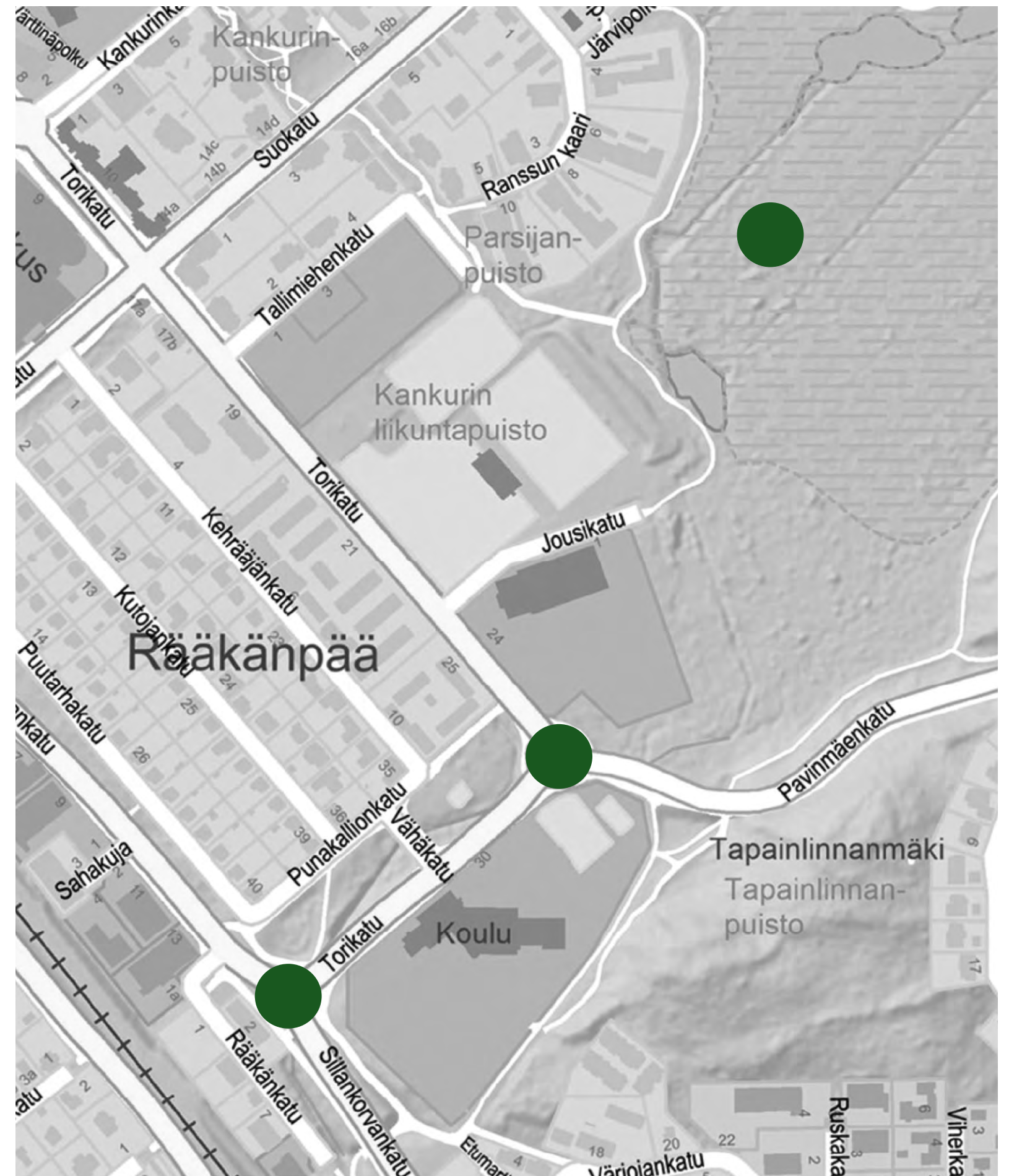

Terveysmetsä ja sen läheiset kiertoliittymät

Tehtaansuon keskuspuiston noin 114 hehtaarin kokoinen alue sijaitsee kaupungin länsipuolella, alle kilometrin päässä ydinkeskustasta. Alueella on useita eri puistoja, rakennettuja ulkoiluväyliä ja hulevesirakenteita. Puistoon vuonna 2019 rakennettu Terveysmetsäpolku kulkee pääosin luonnontilaisella suoalueella. Osa 4,2 kilometrin pituisesta polusta on esteetön. Terveysmetsässä hyvinvointi kohenee luonnon kauneudesta ja kiireettömästä ympäristöstä nauttien.

Terveysmetsän ympäristö on kiinnostava paikka myös hienovaraiselle julkiselle taiteelle. Tässä kohteessa taiteen tulee sulautua osaksi luontoa, joten sopivin taidemuoto on maataide. Terveysmetsän polkujen varrelle voidaan sijoittaa täysin **luonnonmateriaaleista valmistettuja maataideteoksia**, jotka voidaan jättää maatumaan luontoon. Kun ne ovat palanneet osaksi luonnon kiertokulkua, voidaan niiden tilalle toteuttaa uusia vastaavia teoksia.

Taidetta voidaan toisaalta sijoittaa Terveysmetsän läheisyyteen esimerkiksi Sillankorvankadun ja Torikadun tai Torikadun ja Pavinmäenkadun kiertoliittymiin. Riippuen tulevien kehityssuunnitelmien etenemisestä voitaisiin toinen kiertoliittymistä valita taiteelle ja toinen istutuksille. Tähän sijaan toteutettava taideteos voisi luontevasti viestiä Terveysmetsästä ja tuoda luontoa liikenteen keskelle.

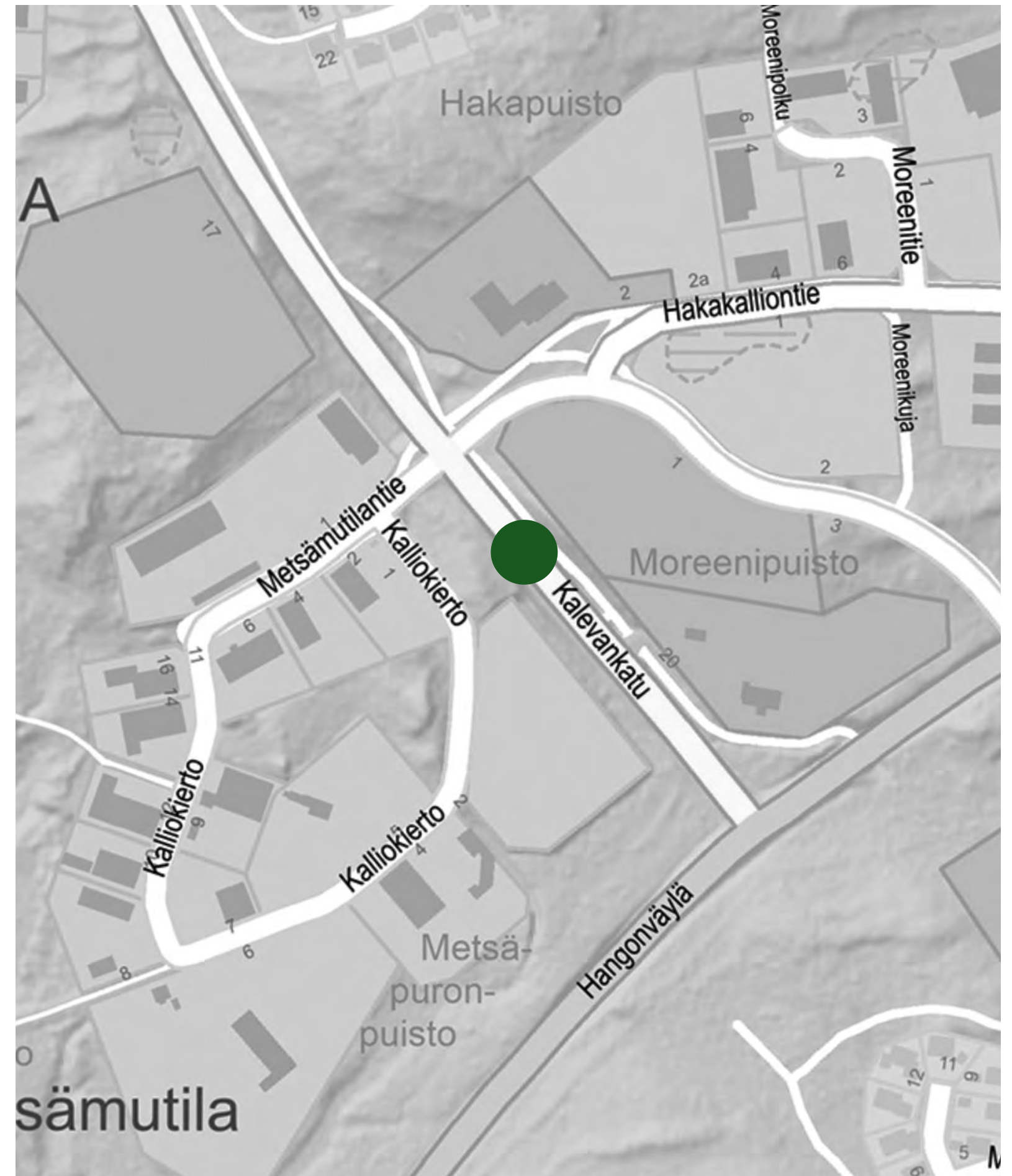
Ristikiven ritari, Samuli Alonen (2020)
Tuusulassa Ristikiven kiertoliittymässä sijaitseva veistos on asukkaiden suosikki. Perhosteema valikoitui teokseen lähiympäristön teidennimistön perusteella. Siipien kuvioissa voi myös nähdä viitteitä Tuusulan maastosta ja kartoista. Maalattu corten/teräs. N. 350 x 350 x 350. Kuva: Samuli Alonen

Valtatie 25

Hangon ja Porvoon välinen Valtatie 25 yhdistyy Hyvinkään keskusta Kalevankadun ja Jokelantien liittymistä. Kalevankadun alkupäätä on luontevaa tarkastella julkisen taiteen sijoituspaikkana.

Suora tieosuus Valtatie 25:n ja Metsämutilantien välissä on oivallinen paikka teossarjalle, joka sijoittuu tien molemmilla puolilla oleviin valaisinpylväisiin levittäytyen koko välille.

Pienten installaatioiden sarja voidaan kiinnittää valaisinpylväiden vaakatasossa oleviin kohtiin tien yläpuolelle, jossa näkymä luo molempiin suuntiin johdattelevan kokonaisuuden. Teossarjassa voidaan koon sijaan hyödyntää värejä tehokeinona.

Pohjoisen Yhdystien ja Pohjoisen Kehätien risteys

Keskon uusi jakelukeskus valmistuu Hyvinkään pohjoisosaan Hämeenlinnantien läheisyyteen Pohjoiselle Kehätielle. Vaiheittain vuosien 2025–2030 aikana valmistuva logistiikkakeskus on valmistuttuaan noin 500 ihmisen työpaikka ja merkittävä liikenteen solmukohta.

Koneen ja Konecranesin pääkonttoreiden kiertoliittymiin on toteutettu teokset, jotka merkitsevät paikkaa ja viestivät alueen teollisuudesta. Vastaavasti Keskon uuden logistiikkakeskuksen vieressä sijaitseva kiertoliittymä tarjoaa mahdollisuuden toteuttaa yritysysteistyönä korkeatasoisen **suurikokoisen veistoksen**.

Taideteoksen toteutuksessa kannattaa käyttää taidekoordinaattoria, jolla on kokemusta yksityisten yritysten kanssa toimimisesta julkisissa taidehankinnoissa. Teostoteutuksen yhteydessä voidaan luoda Hyvinkäälle toimintamalli, jonka avulla julkisia taidehankintoja koordinoidaan tulevaisuudessa myös muiden yritysten kanssa.

*Eväät mukaan, Maija Helasvuo (2021)
Joensuun Penttilänrannassa sijaitseva veistos ja
kivipolku houkuttelee lähelle ja koskettamaan.
Teoksen päälle voi pysähtyä istumaan ja nauttimaan
eväitä. Pronssi, 2,1 x 3,2 x 2,2 m,
liuskekivipolku 16 m. Kuva: Helena Vatanen*

9

Väliaikainen taide

Hyvinkään keskustan kehityssuunnitelma muokkaa kaupunkikuvaa monin tavoin vuosien 2020–2040 välillä. Tämä tarkoittaa merkittäviä muutoksia, jotka paitsi näkyvät myös vaikuttavat keskustassa liikkumiseen. Rakentamishankkeiden yhteydessä toteutettavalla väliaikaisella taiteella voidaan vaikuttaa kaupungin viihtyisyyteen ja ihmisvirtojen ohjaamiseen sekä rakentaa yhteyttä nykytilan ja uuden välille.

Taidekontit

Yksi mahdollisuus väliaikaisen taiteen toteuttamiseen ovat lasiseinäiset taidekontit. Kontit elävöittävät muutoksessa olevaa kaupunkitilaa ja niitä on helppo siirrellä muuttuvan rakennustilanteen mukaan.

Konttien tarjoamat väliaikaiset tilat mahdollistavat alueen taiteilijoille matalan kynnyksen esitys- ja esittelytoimintaa. Ne soveltuvat esittelytilaksi erilaisille taidemuodoille, kuten maalauksille, veistoksille, installaatioille, mediataiteelle, valotaiteelle tai jopa performansseille. Näyttelyajat voidaan jakaa vuosittaisen hakuprosessin kautta, jossa taiteen ja kulttuurin toimijat voivat hakea eri pituisia näyttelyaikoja omien tarpeidensa ja mahdollisuuksiensa mukaan.

Yhdeltä tai useammalta sivulta lasiset kontit ovat ilmavia ja niiden runkorakenteet voidaan väritykseltään yhdenmukaistaa esimerkiksi keskustassa sijaitsevien museon vitriinikaappien kanssa.

Örebron OpenArt -tapahtumassa on teoksia esillä myös tarkoitusta varten tehdyissä ja näyttelyn ajaksi kaupunkitilaan sijoitetuissa konteissa. Kaisu Koiviston teoksia, OpenArt 2013. Kuva: Kaisu Koivisto

Työmaa-aidat ja sääsuojat

Luontaisia paikkoja väliaikaiselle taiteelle ovat esimerkiksi rakentamisen aikaiset työmaa-aidat ja sääsuojarakennelmat, joita on monissa kaupungeissa otettu jo aktiivisesti kuvataiteen alustaksi. Työmaa-aitoihin on usein toteutettu taidetta maalamalla joko ammattitaiteilijoiden tai harrastajien toimesta. Aitoja on annettu alustaksi muun muassa graffititaiteilijoille ja taideopiskelijoille sekä koululaisille ammattilaisvetoisen työpajan yhteydessä. Sääsuojien isoihin kangaspintoihin on painettu esimerkiksi remontoitavan rakennuksen julkisivu tai taiteilijan suunnittelemaa kuvitusta.

*Tuultenristin taideaita, Ilona Partanen (2021)
Espoon Tapiolassa sijaitsevaan työmaa-aitaan toteutetun teoksen visuaalinen maailma siirtyy pysyvänä taiteena myöhemmin valmistuvien asuintalojen auloihin. Teoksen lähtökohtana on ollut löytää itä-, etelä- ja länsituulelle oma visuaalinen luonteensa. Työmaa-aidan teos jää esilläolonsa jälkeen osaksi EMMA:n kokoelmaa, ja teosta on jatkossa mahdollista tuoda esille myös muualla Espoon julkisessa tilassa.
Digitaalinen tuloste, alumiinikomposiittilevy, 1,6 x 88 m.
Kuva: Paula Virta / Espoon modernin taiteen museo EMMA*

Hyvinkäällä työmaa-aitoja ja sääsuojauksia voidaan hyödyntää taiteen alustana monipuolisemmin ja muilla tekniikoilla toteutettuna. Varsinkin keskeisillä paikoilla olevien pidempiaikaisten työmaa-aitojen taide voidaan toteuttaa tavoilla, jotka kestävät paremmin aikaa ja tuovat enemmän vaihtelevuutta kaupunkitilaan. Monipuoliset tekniikat myös mahdollistavat taiteen tekemisen laajemmalle joukolla taitelijoita. Esimerkkinä erilaisten materiaalien hyödyntämisessä ovat suurkuvatulosteet tai eri levymateriaaleille laserkaiverretut kuviot ja muotoon leikatut elementit.

Työmaiden yhteyteen tulevien väliaikaisten taideteosten toteuttaminen voidaan joissakin tapauksissa antaa samalle taiteilijalle, joka on valittu toteuttamaan uudiskohteen taide. Näin taide toimisi yhdistävänä visuaalisena ja teemallisena tekijänä rakentamisen eri vaiheissa.

*Tamperelaisen Kulttuuritalo Laikun julkisivuremontin sääsuojaan on painettu lasten piirustuksista koottu taidekollaasi (2024).
Kuva: Anna Vesén*

*Työmaa-aitojen toteutuksissa voidaan hyödyntää erilaisia tekniikoita. Helsinkiläisen rakennuksen julkisivuremontin koivuvaneriseen työmaa-aitaan on laserkuvioitu kasvien kuvia ja tekstejä runoista (2024).
Kuva: Anna Vesén*

Välitilat

Välitiloilla tarkoitetaan tyhjiään tai vajaakäytössä olevia tiloja tai rakennuksia, jotka odottavat uutta käyttöä tai purkamista. Välitiloina voidaan pitää myös niin kutsuttuja urbaaneja kesantoja eli kaupunkitontteja ja muita maa-alueita, jotka odottavat pysyvämpää rakentamista.

Välitilojen kulttuurikäyttöä on testattu Tampereella, Nokiolla ja Turussa. Väliaikainen kulttuuritoiminta reagoi muuttuvaan kaupunkitilaan joustavasti ja tarjoaa uusia mahdollisuuksia jalkautuvalle taiteelle jopa paremmin kuin kiinteät tilat. Välitilamallilla tuetaan orgaanisesti syntyviä kuvataide-, teatteri- ja musiikkitapahtumia ja muuta monimuotoista kulttuuritarjontaa.

Käytännössä malli toimii niin, että kaupungin kulttuuri- ja tila-asiantuntijat valitsevat kaupungin tyhjiään olevista kiinteistöistä kulttuurikäyttöön soveltuvia kohteita ja avaavat ne avoimeen hakuun. Valitut toimijat saavat tilan maksutta käyttöön määräajaksi ennalta sovituin ehdoin. Tyhjiä tiloja voivat tarjota myös yksityiset kiinteistönomistajat. Välitilamallin tiloissa voidaan tehdä taiteellista työtä ja järjestää tapahtumia, työpajoja tai näyttelyitä. Ideana on antaa taiteen tekijöille vapaat kädet toiminnan järjestämiseen ja sen sisältöjen määrittelyyn.

Hyvinkäällä voidaan pohtia välitilojen osoittamista omaehtoiselle taiteen ja kulttuurin tekemiselle. Näin kaupunki voi suhteellisen pienillä panostuksilla motivoida alueen toimijoita tuottamaan tiloissa omanlaistaan sisältöä.

Esimerkki

- Kaupunki voi tarjota välitiloja Hyvinkään aktiiviselle taiteilijayhteisölle, joka voi toimia katalysaattorina paikkojen haltuunotossa ja omaehtoisen taiteen tekemisen synnyttämisessä. Mahdollisuuksien mukaan samat tahot voisivat myös osallistua myöhemmin tehtävään pysyvään taiteeseen, joka luo jatkuvuutta ja kerroksellista sosiaalista kangasta eri aikakausien läpi.

10

Tapahtumat ja tapahtumallisuus osana Hyvinkään julkista taidetta

Julkista taidetta voidaan toteuttaa myös muissa muodoissa kuin fyysisinä teoksina. Taideohjelman asukaskyselyn vastauksissa nousi esiin yhdessä tekeminen ja tapahtumissa jaetut positiiviset kokemukset. Kaikissa kohderyhmissä ja ikäluokissa toivottiin lisää yleisötapahtumia ja niiden tuomaa yhteisöllisyyttä. Tapahtumallisuus sopii esimerkiksi puistoihin, kuten Parantolanpuistoon, ja muihin luontaisiin kokoontumispaikkoihin, kuten Villatehtaan alueelle ja torille.

Julkisella taiteella voi olla tulevaisuudessa tärkeä rooli Hyvinkään tapahtumallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämisessä. Yhtä lailla pienet yksittäiset kaupunkitilaperformanssit kuin isommat toistuvat taidetapahtumat, jotka tuovat hyvinkääläisiä yhteen, sopivat profiililtaan Hyvinkään kaupunkivisioon. Jo olemassa olevien ja myöhemmin toteutettavien julkisten taideteosten ympärille voidaan rakentaa yhteisöllistä tekemistä ja tapahtuma-aktiviteetteja. Kaupunkilaiset voivat osallistua teosten toteutukseen, julkistamisjuhliin, somekeskusteluun tai taidekierroksille.

Yhteisöllinen taide

Yhteisöllisen taiteen toteutus voi olla prosessi, johon osallistetaan yksittäisiä kaupunkilaisia pidemmän ajanjakson aikana. Se voi myös olla massiivinen yleisötapahtuma, jossa teos toteutuu sovittuna hetkenä usean ihmisen yhteisponnistuksena. Molemmissa tapauksissa on kyse kaupunkilaisten mahdollisuudesta osallistua yhteisessä kaupunkitilassa tapahtuvaan taiteen tekemiseen joko tekijänä tai katsojana.

Taidetapahtumat ja esittävä taide

Yksittäiset performanssit tai esitystaiteen teokset voivat olla osa Hyvinkään julkisen taiteen tarjontaa. Kaupunkitilassa yllättäen kohdattu, ajatuksia herättävä tai hauska kohtaaminen jättää positiivisen muistijäljen, jota muistellaan myöhemmin ja josta kerrotaan eteenpäin.

Esimerkki

- Lukiolaisryhmä tai kuvataidekoulun oppilasryhmä voi maalata jakokaappeihin taideteoksia viikon ajan, ja kaupunkilaiset pääsevät seuraamaan teosten ilmestymistä katukuvaan sekä kaupungin sosiaalisen median kanaviin.
- Tanssin ohjaaja voi aktivoida kaupunkilaisia yhteisölliseen liikuntaan kutsumalla 1000 eri-ikäistä kaupunkilaista suureen discotanssitempaukseen Urheilupuistoon. Taidevalokuvaaja ikuistaa hyvinkääläistä yhteisöllisyyttä kuvaamalla joukkoa dronella ilmasta käsin.
- Parantolanpuistossa voidaan esittää kesäkeskiviikkoisin toistuvaa monitaideperformanssia, joka yhdistää esimerkiksi nykytanssia, tilitaidetta ja elävää musiikkia.
- Yhteistyössä Hyvinkään vahvan taiteilijayhteisön kanssa voidaan tuottaa Hyvinkään taideviikot. Taideviikot voivat muodostua paikallisten taiteilijaseurojen ja kulttuuriyhdistysten sekä yksittäisten taiteilijoiden toteuttamista näyttelyistä, avoimien ovien päivistä studioilla tai vaikka avoimista graffitityöpajoista. Kaupungin roolina on sopia tapahtuman ajankohta, avata pienrahoitushaku sisällöntuottajille, kerätä ohjelma yhteen tapahtumakalenteriin ja viestiä tapahtumasta.

Teosten valaisu

Julkisten teosten valaisu on tehokas keino nostaa esiin kaupunkitilaa ja taideteoksia sen kiintopisteinä. Valaisu voidaan toteuttaa pysyvällä tekniikalla kausiluonteisesti tai tiettyjen tapahtumien yhteydessä.

Hyvinkäällä vuonna 2023 käynnistynyt julkisten taideteosten kunnostushanke on saanut paljon kiitosta hyvinkääläisiltä. Palautteissa näkyy positiivinen suhtautuminen teosten vaalimiseen. Monet ovat myös todenneet, että kunnostushanke on saanut heidät näkemään teoksia uudesta näkökulmasta tai jopa huomioimaan ne ensimmäistä kertaa. Teosten kausi- tai teemavalaisu voi vastaavasti nostaa teoksen esiin kaupunkikuvasta uudella tavalla tai kokonaan uutena asiana. Valaistuksia voidaan toteuttaa juhlapäivinä, jo olemassa olevien tapahtumien yhteydessä tai muiden teemojen mukaan. Valaistavista teoksista voidaan järjestää verkkoäänestys, jolloin kaupunkilaiset pääsevät ideoimaan teemoja ja vaikuttamaan siihen, mitkä teokset huomioidaan.

Esimerkki

- Itsenäisyyspäivänä sankarihaudan muistopaadet voidaan valaista sinisillä valoilla ja vastaavasti kaupunkifestivaalin aikana aseman muraalit voidaan valaista punaisilla valoilla. Lasten oikeuksien päivää voidaan tuoda esiin valaisemalla esimerkiksi Sisarukset-veistos Kipinätalon edustalla.
- Pimeän vuodenajan taidevalaisua voidaan kaupunkiympäristössä toteuttaa myös heijastamalla taidekuvia rakennusten ulkoseiniin esimerkiksi gobo-projektoreilla. Kuvituksia voi tilata paikallisilta nykyaiteilijoilta tai käyttää teoksia museokokoelmista.

Kävelykierrokset

Julkisen taiteen opastetut kävelykierrokset ovat erinomainen tapa avata julkisista taideteoksista uusia näkökulmia ja ulottuvuuksia. Kierrokset voidaan toteuttaa luontevasti Hyvinkään Matkailuoppaiden toimesta. Taidekierroksia voidaan järjestää omina tapahtuminaan tai osana muita kaupunkitapahtumia eri teemoin. Niihin voidaan sopia myös yllätyksellisiä taiteilijakohtaamisia.

Esimerkki

- Hyvinkää-päivänä järjestetään yleisölle maksuton kaupunkitaidetta esittelevä kävelykierros. Ryhmän saapuessa tietylle teokselle on teoksen taiteilija paikalla kertomassa omasta työskentelystään.

Parantola-päivänä asukkaat pääsivät tutustumaan Parantolan tiloihin ja tarinoihin Hyvinkään Matkailuoppaiden vetämillä kierroksilla.

11

Jatkotoimet

Hyvinkään keskustan taideohjelma ja Hyvinkään julkisen taiteen periaatteet muodostavat hyvän pohjan suunnitelmalliselle julkisen taiteen toteuttamiselle. Taideohjelma ohjaa konkreettisilla toimenpiteillä taiteen, kulttuurin ja yhteisöllisyyden tuomista osaksi kaupunkilaisten yhteistä ympäristöä.

Taideohjelma kattaa Hyvinkään keskustan ja sisääntuloväylät, mutta sitä voidaan tulevaisuudessa laajentaa muille alueille keskustasta saatujen kokemusten pohjalta. Ohjelman päivittäminen muutaman vuoden välein on suositeltavaa.

Ohjelmatyön seuraava askel on kaupunkikuvatyöryhmän työn käynnistäminen. Työryhmä määrittää aikataulun ja järjestyksen, jonka mukaisesti keskustan julkisen taiteen toteuttaminen etenee. Työryhmä ylläpitää kokonaiskuvaa kaupunkikehittämiseen liittyvistä taidehankkeista 2–3-vuotisen toimintasuunnitelman avulla. Rakennus- ja taidehankkeiden koordinoinnissa ennakointi on oleellista, jotta taiteilijavalinnalle sekä suunnittelu- ja toteutusprosessille jää riittävästi aikaa. Suunnitelmat vahvistetaan vuosittain talousarvion yhteydessä. Kun taiteen toteuttaminen nivotaan osaksi monialaisia suunnittelu- ja rakentamishankkeita, on tärkeää varmistaa sujuva yhteistyö kaavoituksen, teknisen toimen ja kulttuuritoimen sekä ulkopuolisten rakennuttajien välillä. Merkittävä osa työtä on myös kaupunkilaisten kuulemisen varmistaminen viestinnän ja osallisuuden keinoin. Taiteen koordinoinnissa, taidekilpailuissa ja laajemmissa hankkeissa kannattaa hyödyntää taideasiantuntijoita ja ulkopuolista hankerahoitusta.

12

Loppusanat

Hyvinkään kaupunki on yksi niistä edelläkävijöistä, jotka näkevät julkisen taiteen osana kaupunkikehitystä ja askeleena kohti monimuotoisempaa ja elinvoimaisempaa kaupunkiympäristöä. Keskustan taideohjelma osoittaa kaupungin tahtotilan ja rohkeuden kehittää julkista tilaa tavalla, joka rikastuttaa hyvinkääläisten elämää, vahvistaa kaupungin identiteettiä elämyskaupunkina ja edistää yhteisöllisyyttä.

Hyvinkään julkisen taiteen kehittäminen pohjautuu vahvaan paikalliseen kuvataideperinteeseen ja samalla avoimuuteen uutta kohtaan, mikä tuo kaupunkikuvaan kerroksellisuutta. Tavoitteena on luoda taidekokemuksia, jotka puhuttelevat ja herättävät – teoksia, jotka ovat helposti lähestyttäviä ja antavat jokaiselle mahdollisuuden löytää uusia merkityksiä arkiympäristöstään.

Ohjelman valmistelu on osoittanut kaupunkilaisten, päättäjien ja kaupungin monialaisten asiantuntijoiden yhteistyöhenkeä ja yhteistä visiota, jossa taide ja kaupunkitila sulautuvat yhteen ja luovat uusia mahdollisuuksia kohtaamisille, tapahtumille ja elämyksille.

Kiitämme kaikkia osallisia, jotka ovat antaneet näkemyksensä ohjelman luomiseen. Toivomme, että ohjelma vauhdittaa julkisen taiteen toteutusta ja syventää asukkaiden suhdetta taiteeseen ja kaupunkiympäristöön.

Työryhmä

Hyvinkään kaupunki, ohjausryhmä

Anitta Ojanen, kaavoituspäällikkö
Outi Ruso, kulttuuri- ja tapahtumapäällikkö
Tuomas Ravea, museonjohtaja
Aura Dufva, intendentti

Upeart, taideasiantuntijat

Yiorgos Slunga, taidekoordinaattori
Kaisu Koivisto, kuvataiteilija
Teemu Mäenpää, kuvataiteilija
Anna Vesén, julkisen taiteen asiantuntija
Minttu Taipale, tuottaja

Satoko Munetake, graafinen ulkoasu